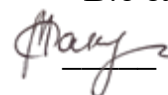

**МІНІСТЕРСТВО ОСВІТИ І НАУКИ України
МАРІУПОЛЬСЬКИЙ ДЕРЖАВНИЙ УНІВЕРСИТЕТІ
ПСИХОЛОГО-ПЕДАГОГІЧНИЙ ФАКУЛЬТЕТ
КАФЕДРА ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ**

**«РОЗВИТОК SOFT SKILLS У МАЙБУТНІХ ФАХІВЦІВ З
ВИКОРИСТАННЯМ ІННОВАЦІЙНИХ КОНСТРУКТОРІВ В
ІНКЛЮЗИВНОМУ СЕРЕДОВИЩІ
ЗАКЛАДУ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ»**

До захисту допустити:

В.о завідувача кафедри

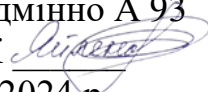
 С. І. Макаренко

«19» листопада 2024 р.

Кваліфікаційна робота
здобувача вищої освіти другого
(магістерського) рівня вищої освіти
освітньо-професійної програми
«Дошкільна освіта. Інклюзія»
Кучеренко Марії Юріївни

Науковий керівник:
Фунтікова Ольга Олександрівна,
доктор педагогічних наук, професор

Рецензент:
Кузьменко Юлія Анатоліївна
кандидат педагогічних наук, доцент
кафедри освіти та управління
навчальним закладом Класичного
приватного університету м. Запоріжжя

Кваліфікаційна робота захищена
з оцінкою відмінно А 93
Секретар ЕК
«19» грудня 2024 р.

ЗМІСТ

ВСТУП	3
РОЗДІЛ 1. ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ РОЗВИТКУ SOFT SKILLS У СУБ'ЄКТІВ ПЕДАГОГІЧНОГО ПРОЦЕСУ В ДОШКІЛЬНІЙ ОСВІТІ..	6
1.1. Поняття та зміст soft skills у теорії	6
1.2. Значення розвитку soft skills у дошкільній освіті.....	15
1.3. Роль інклюзивного середовища у формуванні соціальних та емоційних компетенцій у суб'єктів педагогічного процесу	23
Висновок до першого розділу.....	31
РОЗДІЛ 2. ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ КОНСТРУКТОРІВ У ДОШКІЛЬНІЙ ОСВІТІ.....	32
2.1. Поняття про види інноваційних конструкторів.....	32
2.2. Педагогічний потенціал інноваційних конструкторів у розвитку soft skills суб'єктів педагогічного процесу.....	37
2.3. Педагогічний досвід впровадження інноваційних конструкторів у закладах дошкільної освіти.....	41
Висновок до другого розділу.....	43
РОЗДІЛ 3. ЕКСПЕРИМЕНТАЛЬНА МЕТОДИКА РОЗВИТКУ SOFT SKILLS У ДІТЕЙ В ІНКЛЮЗИВНОМУ СЕРЕДОВИЩІ ЗАКЛАДУ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ ЗА ДОПОМОГОЮ ІННОВАЦІЙНИХ КОНСТРУКТОРІВ.....	44
3.1. Особливості розвитку soft skills у дітей в інклюзивних групах.....	44
3.2. Інноваційні методи використання конструкторів у педагогічному процесі.....	47
3.3. Практичні результати експериментального дослідження.....	51
Висновок до третього розділу.....	57
ВИСНОВКИ.....	58
СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ.....	61
ДОДАТКИ.....	68

ВСТУП

У ХХІ столітті дуже важливо, щоб кожна людина володіла високим рівнем самостійності, вміла критично та креативно мислити, працювати в команді, мала гарну уяву, пам'ять й абсолютну сформованість ключових компетенцій. Враховуючи те, що змінюється соціальні вимоги до людини, змінюється й зміст, форми і методи процесу навчання та виховання, що готують особистість до вирішення різних завдання, трудової діяльності та життя. Тому виникає потреба в застосуванні креативних форм, методів навчання, які розвивають здатність до оригінальної думки та креативної дії, які можливо використовувати у всіх галузях людської діяльності, зокрема в мистецтві, науці, навчанні, іграх та інших сферах повсякденного життя.

Саме тому перед сучасною освітою стоїть важливе завдання, яке полягає у підготовці особистості до життя, стимулювати процес розвитку особистості, забезпечити цілісне формування картини світу та духовного світогляду. Аби завдання було виконано, вихователі та вчителі активно розвивають у дітей навички *soft skills*, які включають в себе всі життєво необхідні якості для людини. Найкращий спосіб розвинути навички *soft skills* – це використання інноваційних конструкторів, які допомагають більш якісно стимулювати розвиток м'яких навичок: здатності до роботи в команді, вміння комунікувати, знаходити спільну мову з людьми різних вікових категорій та індивідуальних можливостей, розвиток креативності та критичного мислення, вміння раціонально та продуктивно використовувати свій час.

Мета кваліфікаційної роботи: зміст інноваційних конструкторів для розвитку *soft skills* у майбутніх фахівців в умовах інклюзивної дошкільної освіти.

Завданнями дослідження:

1. Проаналізувати теоретичні аспекти розвитку soft skills у майбутніх фахівців дошкільної освіти.

2. Дослідити існуючі інноваційні конструктори, які використовуються для навчання та розвитку soft skills у дітей в інклюзивному середовищі.

3. Вивчити специфіку інклюзивного середовища в дошкільних навчальних закладах та його вплив на розвиток м'яких навичок у дітей.

4. Розробити методику використання інноваційних конструкторів для розвитку soft skills у суб'єктів дошкільної освіти.

5. Оцінити результати впровадження інноваційних конструкторів в процес навчання майбутніх фахівців у дошкільній освіті та визначити їхню ефективність.

Об'єкт дослідження: розвиток soft skills у майбутніх фахівців з дошкільної освіти в інклюзивному середовищі.

Предмет дослідження: інноваційні конструктори для розвитку soft skills у майбутніх фахівців з дошкільної освіти в умовах інклюзії.

Методи дослідження:

– теоретичні: вивчення наукових джерел, аналіз, синтез, порівняння, узагальнення;

– емпіричні: педагогічний експеримент, діагностичні засоби, зрізи знань;

– математичні: обробка отриманих результатів.

Практичне значення дослідження. Використання інноваційних методик та технологій є практичним аспектом розвитку soft skills в українських освітніх закладах, що сприяє підготовці фахівців. Перспективою подальших досліджень цього напрямку є вивчення ефективних методик та стратегій розвитку soft skills в закладах освіти, що може охоплювати дослідження кращого досвіду, аналіз успішних програм та впровадження нових підходів для покращення навчання «soft skills».

Проблему вивчення особливостей формування soft skills в різних контекстах висвітлювали у своїх роботах Т. Алексєєнко, О. Безпалько,

В. Болгаріна, Т. Василькова, М. Галагузова, Н. Гишко, І. Зверева, А. Капська, Л. Коваль, О. Кононко, Л. Міщик, Л. Новікова, А. Рижанова, Л. Штефан та інші.

Структура роботи: кваліфікаційна робота складається зі змісту, вступу, трьох розділів із пунктами, висновків до кожного розділу, загального висновку, списку використаних джерел та додатків. Загальний обсяг роботи 77 сторінок, основного тексту 60 сторінки, список використаних джерел вміщує 52 найменування.

РОЗДІЛ 1.

ТЕОРЕТИЧНІ ОСНОВИ РОЗВИТКУ SOFT SKILLS У СБ'ЄКТІВ ПЕДАГОГІЧНОГО ПРОЦЕСУ В ДОШКІЛЬНІЙ ОСВІТІ

1.1 Поняття та зміст soft skills у теорії

Перед сучасною освітою стоїть важливе завдання, яке полягає у підготовці особистості до життя в надзвичайно глобалізованому і динамічно змінному світі. Трансформаційні процеси та неперервна інформаційна швидкоплинність обумовлюють включення людини в дуже складну систему суспільних взаємовідносин, вимагають від неї здатності до нестандартних і швидких рішень. Сьогодні освіта стимулює процес розвитку особистості, забезпечуючи формування її цілісної картини світу, ціннісних орієнтацій, духовності, світогляду. Процес засвоєння особистістю знань, набуття нею необхідних умінь та навичок, досягнення високого рівня розумово пізнавального і творчого розвитку, та як результат сформованість компетентностей у всій сукупності становлять соціальний фонд особистості та вказують на вектори його розвитку. Саме тому великий акцент робиться на формування в підростаючого покоління здатності до роботи в команді, вміння комунікувати, знаходити спільну мову з людьми різних вікових категорій та індивідуальних можливостей, розвиток креативності та критичного мислення, вміння раціонально та продуктивно використовувати свій робочий час.

У науковій спільноті ці навички називають поняттям «м'які навички» (soft skills). Формувати soft skills у дітей варто починати ще з дошкільного віку, адже це сенситивний період розвитку особистості.

У Європейських країнах формуванню м'яких навичок (soft skills) приділяється велика увага. Так у документах ЄС (Commisson staff working document, Accompanying the document Proposal for a council recommendation

on Key Competences for Life Long Learning, The European Qualifications Framework, Rethinking Education, (ESCO)) соціальна компетентність особистості, в контексті якої дитина набуває м'яких навичок, вважається ключовою та її формуванням займаються ще з раннього віку. У нормативних документах України (Державна національна програма «Освіта» («Україна XXI століття»), Закон України «Про освіту», Державний стандарт освіти) питанням формування soft skills також приділяється належна увага, особливо після переходу початкової школи на освітню діяльність за Концепцією Нової Української Школи.

«М'які навички» або «гнучкі навички» (англ. Soft skills) – комплекс неспеціалізованих, надпрофесійних навичок, які відповідають за успішну участь у робочому процесі, високу продуктивність і, на відміну від спеціалізованих навичок, не пов'язані з конкретною сферою. «М'які навички» протиставляються жорстким – спеціальним навичкам (hard skills), тому що не мають однозначної прив'язки до конкретного виду діяльності [2, с. 6] .

Визначають п'ять груп ключових навичок в комплексі «soft skills» необхідних кожній людині.

Рис. 1.1 – Ключові навички «soft skills»

Відтак, основні soft skills можна згрупувати відповідно до характеристик.

Таблиця 1.2 – Перелік основних «soft skills»

soft skills	Характеристика
Уміння працювати в команді	Уміння слухати, сприймати спільну мету і знаходити способи для її досягнення, поєднувати особисті амбіції з колективною справою; готовність до підтримки, переконування і знаходження компромісів.
Лідерські якості	Здатність об'єднувати людей навколо соціально значущої мети, вміння взяти на себе відповідальність за всю команду.
Креативність	Здатність знаходити нестандартні й нові рішення для знайомих ситуацій, генерувати та реалізовувати нові ідеї.
Організаторські здібності	Здатність об'єднувати людей, чітко розподіляти обов'язки відповідно до їхніх можливостей, ініціативність і вимогливість до себе та до інших.
Комунікація	Уміння спілкуватися відповідно до ситуації, враховувати міміку та жести, домовлятися, ефективно розпочинати та завершувати розмову, підсумовувати результати
Емоційний інтелект	Уміння розпізнавати емоції інших людей і виражати свої, встановлювати емоційний контакт для спільної роботи.
Робота з інформацією	Уміння збирати, аналізувати та оцінювати нову інформацію. Це означає, що здобувач освіти повинен мати навички ефективного збору релевантної інформації з різних джерел, таких як документи, дослідження, інтернет, спілкування з експертами тощо.
Системне мислення	Уміння планувати, ставити поточні й кінцеві цілі та реалізовувати їх, аналізувати складні ситуації і знаходити оптимальні рішення.
Мотивація	Охоплює вміння мотивувати себе, розуміти чужі мотиви й наміри, долати проблеми і кризи та мотивувати клієнтів до

М'які навички є важливими для людей будь-якого віку, оскільки вони допомагають покращити комунікацію, налагодити ефективну співпрацю в команді, стимулювати творчість, організаційні здібності, аналітичні навички, управління і мотивацію членів колективу.

С. Наход зауважує, що велике значення в структурі soft skills надається акмеологічному компоненту, що спирається на центри самоіндивідуалізації людини та представлений такими якостями особистості:

- ініціативність;
- самостійне цілепокладання;
- інтенсивна включеність у діяльність;
- ергічність (розумова, психологічна витривалість);
- психологічна пластичність (здатність пристосовуватися до змін);
- володіння прийомами саморегуляції (самоконтроль, самокорекція, самокомпенсація);
- орієнтація на саморозвиток та самовдосконалення;
- прагнення до самореалізації [5, с. 132].

В умовах сьогодення найбільш актуальними, педагогічними технологіями в навчальній та позанавчальній діяльності є:

1. Технологія розвитку критичного мислення. Ця технологія спрямована на формування у дітей вмінь аналізувати і оцінювати інформацію, міркувати логічно, робити висновки і розв'язувати проблеми. Основна ідея полягає в тому, щоб навчати дошкільнят не просто запам'ятовувати факти, а й аналізувати інформацію з різних джерел, розуміти різні погляди та підходи до проблеми і розвивати вміння самостійно шукати рішення.

2. Технологія проєктної діяльності. Це ефективний метод навчання, який сприяє розвитку пізнавальних та практичних навичок здобувачів освіти. Технологія передбачає розв'язання проблеми або завдання за допомогою

самостійних дій, орієнтованих на певний план або структуру проєкту. Основна ідея полягає в тому, щоб вихованці активно шукали й досліджували інформацію, аналізували її, працювали в команді та презентували отримані результати.

3. Здоров'язберігаюча технологія є підходом до навчання, спрямованим на забезпечення збереження здоров'я особистості та формування знань, умінь і навичок здорового способу життя. Ця технологія охоплює різні аспекти впливу вихователя на здоров'я здобувачів освіти на різних рівнях.

Основні цілі здоров'язберігаючої технології включають три рівні.

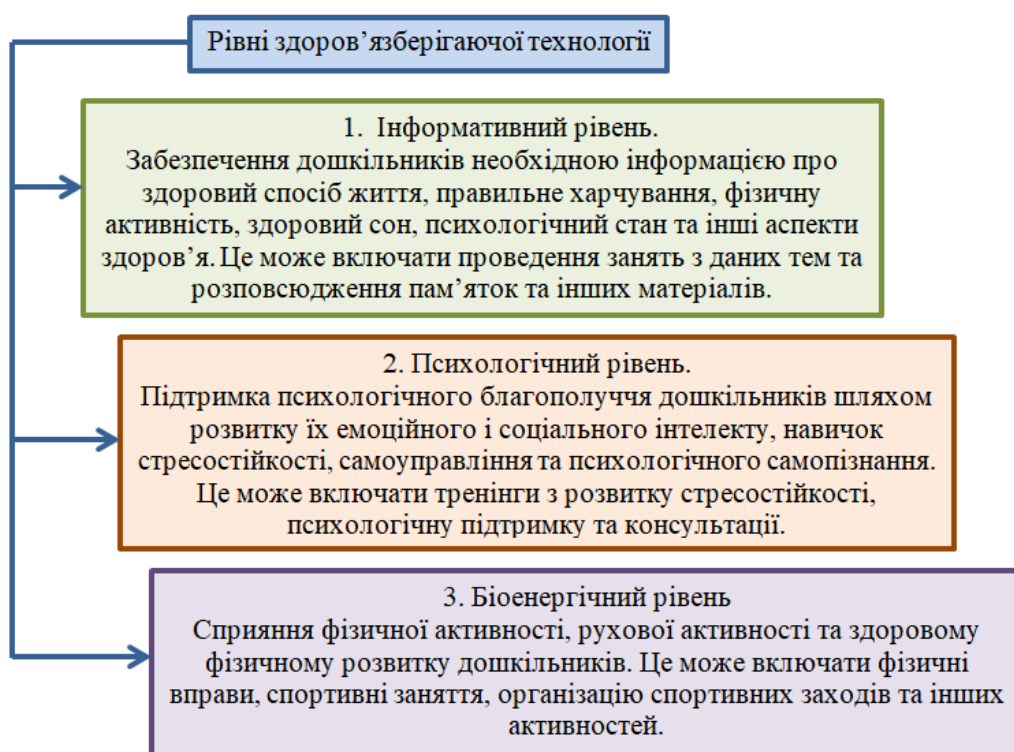

Рис. 1.2. Рівні здоров'язберігаючої технології

Здоров'язберігаюча технологія покликана не лише забезпечити здобувачів освіти знаннями про здоровий спосіб життя, а й активно впливати на їхнє фізичне й психічне здоров'я та психологічний стан.

4. Технологія проблемного навчання передбачає створення проблемних ситуацій у ході навчальної діяльності та організацію активної самостійної роботи вихованців з їх розв'язання. Ця технологія сприяє

розвитку творчих здібностей, критичного мислення, аналітичних навичок та проблемного мислення у здобувачів освіти.

5. Ігрова технологія використовує різноманітні методи та прийоми, які базуються на організації педагогічного процесу у формі ігор. Гра в цьому контексті розглядається як вид діяльності, який дає змогу відтворювати й засвоювати суспільний досвід та розвивати самоврядування в колективі учасників.

6. Кейс-технологія. Ця технологія є інтерактивним методом навчання, спрямованим на формування знань, умінь та особистісних якостей здобувачів освіти через аналіз та розв'язання реальної або змодельованої проблемної ситуації. Кейсом у цьому випадку є ситуація, проблема або завдання, що потребує певного рішення або аналізу.

7. Технологія створення предметно-розвивального середовища. В педагогіці ця технологія визначається як система умов, що сприяють гармонійному розвитку особистості та діяльності людини. Вона передбачає створення сприятливого середовища, в якому обладнання, об'єкти та матеріали мають різне функціональне значення, що допомагає педагогу розв'язувати конкретні освітні завдання та забезпечує максимальний психологічний комфорт кожному учаснику навчального процесу.

8. Технологія навчання у співпраці, що базується на ідеї спільної розвивальної діяльності вихователя та вихованця. Вона покликана забезпечити ефективний індивідуальний підхід до навчання з урахуванням особистих якостей кожного здобувача освіти. Основна ідея цієї технології полягає в тому, щоби вибудовувати діяльність виходячи не з навчального предмета, а з потреб і особливостей людини, використовуючи при цьому психолого-педагогічні діагностичні методики для розкриття потенціалу дитини.

9. Технологія дослідницької діяльності є методикою організації освітнього процесу, спрямованою на активне заохочення здобувачів освіти

до власних досліджень та відкриття нових знань. Ця технологія стимулює самостійну творчу активність дошкільнят у ході дослідницької роботи, яка може проводитися як індивідуально, так і у формі командної або групової роботи.

10. Інформаційно-комунікаційні технології (ІКТ). Це загальний термін на позначення групи різноманітних технологій та інструментів для обробки, передачі, зберігання інформації та обміну нею. В освітньому контексті ІКТ застосовуються для поліпшення процесу навчання та сприяння засвоєнню знань і вмінь здобувачами освіти. ІКТ дають змогу створювати нові можливості для доступу до інформації, спілкування, співпраці та творчості. Вони сприяють розвитку цифрової грамотності, критичного мислення, допомагають в організації проблемного та проєктного навчання. ІКТ можуть також поліпшити ефективність та продуктивність навчального процесу, сприяючи інтерактивності, індивідуалізації та адаптації до потреб здобувачів освіти [6, с. 54-55; 8-10].

Доцільно зазначити, що ці технології здатні ефективно розвивати soft skills майбутніх фахівців упродовж періоду навчання в закладі освіти як у навчальній, так і в позанавчальній діяльності, під час очного та дистанційного навчання [7].

Серед практичних аспектів розвитку soft skills в освітніх закладах України особливу увагу привертають інноваційні методики та технології, які використовуються в навчальному процесі.

1. Інтеграція soft skills у навчальні плани. Так, освітні заклади можуть включати вивчення soft skills у свої навчальні програми. Це може бути окремий предмет або інтеграція soft skills в інші навчальні дисципліни [10]. Наприклад, комунікативні навички можуть напрацьовуватися через рольові ігри, які сприяють співпраці та груповій роботі.

2. Використання новітніх технологій для сприяння активному навчанню. Віртуальна реальність, симуляції, онлайн-зустрічі та інші інтерактивні технології можуть допомогти здобувачам освіти розвивати

комунікативні навички, критичне мислення, творчість і співпрацю [9]. Під час таких занять є можливість створювати ситуації, в яких діти можуть взаємодіяти, ухвалювати рішення та розв'язувати проблеми [8].

3. Проекти та практикуми. Впровадження проєктних та практичних завдань у навчальний процес допомагає здобувачам освіти розвивати комунікаційні навички, критичне мислення, лідерські якості та співпрацю. Це може бути розв'язання реальних проблем або створення проєктів, які вимагають комунікації з іншими людьми, роботи в команді, управління часом та ресурсами. Такі завдання можуть сприяти розвитку лідерських якостей, креативності, критичного мислення та аналітичних навичок.

4. Розвиток емоційного інтелекту. Емоційний інтелект – це важлива складова soft skills. Освітні заклади можуть використовувати інноваційні методики, такі як тренування емоційного інтелекту, медитація, музикотерапія, щоб допомогти здобувачам освіти розуміти свої емоції та керувати ними, розвивати співчуття та емпатію.

5. Оцінювання soft skills. Для ефективного розвитку soft skills в освітніх закладах важливо мати систему оцінювання цих навичок. Інноваційні методики оцінювання, такі як портфоліо, самооцінювання, взаємне оцінювання та залучення різних зацікавлених сторін (батьків, вихователів), можуть бути застосовані для оцінки soft skills здобувачів освіти.

Отже, одним з основних чинників, що сприяють успіху в сучасному світі, є наявність розвинутих soft skills, або м'яких навичок, яких здобувачі освіти можуть набути в освітніх закладах. Стратегічно важливим є розвиток та підтримка цих навичок в навчальних програмах та педагогічних підходах. Однак розвиток soft skills в українських закладах освіти потребує використання інноваційних методик та технологій. Інтерактивне навчання, проєктне навчання, командна робота, застосування інформаційно-комунікаційних технологій – це далеко не повний перелік інноваційних підходів, які можуть забезпечити ефективний розвиток soft skills здобувачів освіти.

Також важливо підтримувати постійне професійне навчання та розвиток викладачів. Вони повинні мати доступ до актуальної інформації, методичних матеріалів та тренінгів, щоб впроваджувати для вихованців різноманітні інноваційні підходи до навчання soft skills. Співпраця між усіма зацікавленими сторонами – здобувачами освіти, викладачами, батьками та державою – є ключовою для успішного розвитку soft skills в освітніх закладах України.

1.2 Значення розвитку soft skills у дошкільній освіті

Дошкільний вік унікальний і вирішальний період розвитку дитини, коли закладаються основи особистості, розвивається воля, розвивається емоційна сфера. Саме призначення дошкільного віку не стільки в оволодінні знаннями дитиною, як у початку формування основних властивостей його особистості: самооцінки і образ «Я», емоційній сфері, соціально-психологічній особливості в системі відносин з іншими людьми. Тому важливо розвивати в дитині уяви, мислення, навчити діяти за правилами, братися за відповідальність, вміти працювати в команді, мати власну думку і поважати інших, аргументувати свою позицію, працювати з інформацією – це навички (компетенції), які забезпечать успішний вхід в суспільство дошкільника, стануть надійним фундаментом його майбутнього життя.

Потреба у формуванні ключових компетентностей у дошкільнят визначається цілями і завданнями державних освітніх стандартів дошкільної освіти, а саме створенням умов для розвитку дитини, які відкривають можливості для її позитивної соціалізації, її особистісного розвитку, ініціативні та творчі здібності, що ґрунтуються на співпраці з дорослими та однолітками.

Ключові компетентності (соціально-комунікативна, діяльнісна та інформаційно-пізнавальна) складають єдиний комплекс, який полягає в основі формування у дошкільнят перспективних та затребуваних у майбутньому «soft/soft skills» або м'яких навичкок.

Soft skills – це соціально-комунікативні (комунікація, лідерство, робота в командні), емоційно-вольові (емоційний інтелект) та інтелектуальні навички (творче та критичне мислення, увага), що дозволяють будувати ефективну міжособистісну взаємодію, адаптуватися до змін у швидко мінливому світі, для пошуку оптимальних рішень для різних питань і завдань, бути успішним у всіх сферах життя.

Для дошкільнят можна виділити п'ять ключових навичок в комплексі «soft skills», а саме:

- вміння презентувати себе (чітко та лаконічно висловлювати свою думку, толерантно відстоювати свою позицію);
- креативність (вміння творчо підходити до виконання будь-яких завдань, генерувати оригінальні рішення);
- емоційний інтелект (здатність розуміти та контролювати свої емоції, розуміти почуття інших, вміти знаходити підхід до людей різного віку та різних можливостей);
- вміння управляти інформацією (вміння аналізувати інформацію, виділяти головне, порівнювати, шукати взаємозв'язки);
- вміння організовувати свій робочий час (слідкувати за режимом дня, використовувати час раціонально) [2, с. 7].

Відповідно до п'яти ключових компетенцій «soft skills», можна виділити п'ять методів та прийомів розвитку м'яких навичок у дітей дошкільного віку.

1. Розвиток комунікативних навичок.

В якості основних методів і прийомів, спрямованих на розвиток комунікативних навичок, на заняттях і в повсякденній життєдіяльності: комунікативні ігри-вправи (ігри для розвитку вміння налагоджувати контакт зі співрозмовником; ігри для розвитку виразності мовлення; ігри на розвиток емпатичної поведінки; ігри для розвитку навичок поведінки в конфліктній ситуації); ситуації спілкування (розігрування та вирішення «складних» ситуацій); розглядання малюнків та фото; театралізація казок; читання та обговорення разом художніх творів; гра з емоційними станами (етюди, імпровізація); спортивні та рухливі ігри, сюжетно-рольові; складання оповідань; спільні свята, розваги для дітей та дорослих.

Уміння працювати в групі з іншими дітьми допомагає досягати спільних цілей, конкурувати та домовлятися, розвиває лідерські, комунікативні та вольові якості.

Створення атмосфери співпраці та партнерства дозволяє дітям розвиватися комунікативні мовленнєві навички, культуру спілкування, пізнавальні інтереси, творчу активність, уяву, відкритість, доброзичливість. Відсутність змагального початку в таких іграх, спільність дій і емоційних переживань створюють особливу атмосферу єднання і близькості з однолітками, що позитивно впливає на розвиток комунікативних і міжособистісних відносин.

2. Розвиток емоційного інтелекту

Емоційний розвиток дошкільника є одним з найважливіших умов, що забезпечують ефективність процесу навчання, виховання соціалізації дитини. Емоційний стан дитини - це основа його ставлення до світу, до інших людей, до самого себе (довіра-недовіра, оптимізм-песимізм, доброзичливість-ворожість), впливає на розвиток емоційно-вольової сфери (здатність до вольового зусилля, прихильність соціальним нормам поведінки), на способи вирішення конфліктних ситуацій (конструктивні – неконструктивні), на взаємини з дорослими і однолітками. Емоції теж є найважливішим фактором регуляції пізнавальних процесів.

Методи і прийоми розвитку емоційної сфери дітей дошкільного віку:

- ігрова терапія (сюжетно-рольові ігри, ігри-вправи на емоції, комунікативні та дидактичні ігри);
- арт-терапія (малювання, ритмопластика, танцювальні, музичні та ритмічні рухи);
- драматизаційні ігри, казкотерапія;
- психогімнастика (етюди, міміка, пантоміма);
- орієнтовані на тіло методи, психом'язове тренування;
- завдання, спрямовані на організацію спільної діяльності (складання історії, організація театралізованих ігор) тощо.

У процесі ігор, для розвитку емоційної сфери дітей, відбувається одночасний розвиток ряду найважливіших інтелектуальних якостей дитини: уваги, пам'яті, різних типів мислення, мовлення, спостережливості.

3. Розвиток вольових якостей (навички самоуправління/self-менеджмента).

У період дошкільного віку починають формуватися основні вольові якості особистості:

- наполегливість, що розуміється в прагненні досягти необхідних успіхів в діяльності, незважаючи на існуючі труднощі;
- рішучість, що характеризується як відсутність надмірних коливань і сумніви в боротьбі мотивів, швидке прийняття рішень і смілива реалізація;
- витривалість – це стійкий прояв здатності пригнічувати імпульсивні емоційні реакції в різних ситуаціях;
- самостійність проявляється в умінні свідомо приймати рішення, в умінні не піддаватися впливу будь-яких факторів, перешкоджання досягненню поставленої мети;
- цілеспрямованість – це вміння підпорядковувати собі дії цілей, яких необхідно досягти.

А ще ініціатива є вольовою якістю, завдяки якій дошкільник діє творчо. Це та якість, яка буде відповідати часу і умовам, активним і сміливим діям і вчинкам дитини. Ініціатива пов'язана з допитливістю розуму, в активному і планомірному виконанні прийнятих рішень, в свідомому дотриманні правил поведінки, вмінню діяти злагоджено, досягати мети спільними зусиллями.

Вольові якості дошкільника формуються у провідних видах діяльності: грі (комунікативні ігри, ігри з правилами, рухливі ігри, сюжетно-рольові ігри, дидактичні ігри та вправи на розвиток уваги, самоконтролю, посидючості); зв'язок; праця; продуктивна діяльність (моделювання, проектування, застосування, малюнок і т.д.).

Сформована вольова регуляція розвиває такі риси особистості, як: самостійність, дисциплінованість, акуратність, відповідальність, здатність до приймати рішення, свідомо контролювати свої дії і вчинки. Удосконалення вольової саморегуляції тісно пов'язане із загальним інтелектуальним розвитком.

4. Розвиток навичок ефективного мислення - дозволяє легко знаходити нове, більш раціональне рішення поставленої задачі.

- Творче мислення (дивергентне) - ігри, вправи, прийоми, що продукують нові показники, багатогранні погляди в розумі, зміну підходів до ситуацій, що сприяють розвитку неординарного мислення, фантазії, творчості, діяльності, розумової гнучкості і швидкості думки («На що це схоже», «Малюнки з продовженням», «Домалюй фігуру», ігрові прийоми ТРИЗ, креативна продуктивна діяльність з використанням нетрадиційних технік образотворчого мистецтва).

- Логічне мислення – це розвинена логіка, вміння обробляти інформацію і виявляти закономірності - навичка, яку роботодавці будуть цінувати в майбутньому. Для розвитку логічного мислення корисно грати в шахи, шашки, з кубиком Рубіка, розв'язувати головоломки («Танграм», «Яйце Колумба», sudoku), використовувати дидактичні та словесно-логічні ігри та вправи («Знайди відмінності», «Четвертий зайвий», «Складання речень», «Якщо раптом», «Підібрати слово», «Способи вживання предмета», «Три слова»), розв'язувати логічні задачі тощо.

- Критичне мислення – це здатність формувати думку людини та приймати обґрунтовані рішення на основі наданої інформації. Прийняття власних рішень та умінню брати на себе відповідальність допомагають такі ігри, як «Квест», відгадування загадок, кросвордів, шарад, ребусів, проектна діяльність, експериментування, спостереження за природою, а також різні словесні, логічні та дидактичні ігри («Абсурди», «Логічні ланцюжки», «Піраміда передбачень», складання сінквейну і т.д.) Важливо навчити дитину шукати і збирати дані з різних джерел, розуміти, де можна знайти відповідь на питання: запитайте у дорослого, загляньте в енциклопедію або в Інтернет.

Розвинені навички ефективного мислення формують такі якості: допитливість, пізнавальний інтерес, пізнавальна активність, посидючість, добровільність, незалежність, швидкість і гнучкість мислення.

5. Розвиток контролю уваги (концентрація, стійкість, вміння переключатися) - основа успішної пізнавальної та навчальної діяльності, тісно взаємопов'язана з розвитком волі і довільності поведінки, здатності контролювати свою поведінку, а також з розвитком уважності як якості особистості.

Для розвитку уваги важлива наявність середовища, організованої дорослим, в якому дитина могла б знаходити цікаві для свого розвитку об'єкти, організовувати самостійні ігрові діяльності, досліджувати та пізнавати навколишній світ. Ефективним засобом можуть бути дидактичні ігри та вправи на розвиток уваги («Знайди відмінності», «Лабіринти», «Чого не вистачає», «Чого не вистачає», «Графічний диктант», «Коректура», таблиці Шульте, «Намалювати половину», «Зробити за зразком», «Що змінилося»), рухливі ігри з правилами, настільні ігри.

Soft skills не є окремими або розрізненими навичками, вони являють собою єдину сукупність навичок, які є інтегративними особистісними характеристиками визначення здатності дитини вирішувати різні наявні життєві проблеми та діяльності.

«М'які навички» є універсальними, багатофункціональними, які можуть бути застосованими у різних ситуаціях.

Основна мета розвитку м'яких навичок з раннього віку – сформувати основу для подальшого самовдосконалення та розвитку особистості дитини. Розвиток у дітей «Soft skills» - ключ до вирішення майбутньої проблеми з усвідомленням своєї унікальності, профорієнтації. Тому особливо важливо спорудити міцну основу для м'яких навичок у дитини в дошкільному віці.

Порадами вихователям та батькам для успішного розвитку Soft skills у дошкільнят є:

1. Будьте прикладом для своїх дітей, тренуйтеся разом з ними знаходити вихід з різних ситуацій. Якщо дорослі вміють вирішувати конфлікти і демонструють як виходити зі стресових ситуацій, дитина засвоює

таку лінію поведінки – вчиться гнучкості, спокою, розвиває вміння знаходити компроміси.

2. Творча діяльність розвиває всі види soft skills.

3. Спорт розвиває вольові компетентності, а командний спорт навчає працювати в команді.

4. Музика і малювання розвивають обидві півкулі мозку і дають поштовх кожній інтелектуальній компетентності.

5. Проектна робота в команді (дитина-дитина, дитина-дорослий) дозволяє розвиватися соціальні, лідерські та інтелектуальні компетенції. На кожному етапі розвитку проєкту, тренуються різні види компетенцій: розподіл ролей (лідерство), дискусія (соціальні компетентності), науково-дослідна робота (інтелектуальні компетентності), презентація проєкту (соціальні компетентності).

6. Пропонуйте дитині такий матеріал, в якому він сам відчуває себе успішним. Допоможіть дитині знайти цю сферу і зацікавте її.

7. Заохочуйте ставити запитання. Дитяче питання є свідченням зацікавленості дитини, нестандартне питання є свідченням нестандартного погляду на світ. Будьте терплячими, добрими і шанобливими. Використовуйте ці запитання, щоб стимулювати дитину до подальших досліджень та експериментів.

Важливо також, що один з головних факторів, що впливають на розвиток дітей – особистісний ресурс педагога. Чим молодші діти, тим вплив особистості педагога, як правило, вищий. Тому вихователь сам повинен володіти навичками soft skills: вибудовувати співпрацю, поважати індивідуальність та самотивацію, довіряти дитині та не робити за неї те, що вона може вже зробити сама, спрямовувати не диктуючи, навчати не поправляючи, брати на себе нові проєкти, цікаві завдання і не боятися виходити із зони комфорту, бути творчою особистістю, тощо [21, с. 127].

Отже, ігрові форми є універсальним засобом розвитку м'яких навичок у дітей дошкільного віку. Ігри сприяють розвитку у дітей умінь діяти в

колективі, розвивати дух змагання, зміцнювати емоційні та вольові якості особистості, розвивати образність мислення і творчої фантазії. Ігрова активність, як ніяка інша, допомагає зняти напругу, страх, що щось не вийде, сприяє підвищенню мотивації. Він завжди асоціюється з емоціями та емоційною замученістю забезпечує природний приріст працездатності, підвищення працездатності роботи мозку. З одного боку, гра відбувається на мимовільному рівні, тому що у неї завжди весело, цікаво і легко грати. З іншого боку, кожна гра – це випробування волі, дія, підпорядкована правилу, а отже, спосіб формування свавілля.

1.3 Роль інклюзивного середовища у формуванні соціальних та емоційних компетенцій у суб'єктів педагогічного процесу

Сьогодні постає виклик навчання дітей з особливими освітніми потребами. Система освіти нашої країни в даний час трансформується і модернізується. Одним із світових трендів є такий підхід – стратегічний підхід, який узгоджується з розвитком людини та зміною ставлення до людей з особливими освітніми потребами. У цьому контексті реформа освіти в Україні сьогодні пов'язана із задоволенням освітніх потреб, інтересів та можливостей, які можуть бути створені для розвитку особистості, особливо громадян з інвалідністю та особливими освітніми потребами, в контексті освіти.

Інклюзивна освіта охоплює дітей з особливими освітніми потребами, оскільки право на якісну освіту та рівну підготовку в середовищі, за місцем проживання в умовах загальноосвітнього закладу, є правом усіх дітей. Незалежно від особливих потреб кожної людини, вона має право на освіту, якість якої не відрізняється від якості інших. Навчання в інклюзивних освітніх закладах – є великою допомогою дітям з особливими освітніми потребами та іншим дітям, сім'ям, людям загалом. Взаємодія з іншими дітьми сприяє когнітивному, фізичному, мовному, соціальному та емоційному розвитку дітей з особливими освітніми потребами [1]. Інклюзія в освітній сфері – динамічний процес позитивного реагування на багатоманітність учнівського контингенту та ставлення до індивідуальних відмінностей не як до проблем, а як до можливостей для збагачення навчального процесу.

Інклюзивна освіта (від франц. *inclusif* – включає в себе) – це термін, що використовується для опису процесу навчання дітей та дорослих із особливими освітніми потребами в загально освітніх школах, початкових, середніх і вищих професійних навчальних закладах. Інклюзивна освіта, за словами О. Сунцової, відкриває шлях для кожної дитини, незалежно від фізичних, інтелектуальних, соціальних, емоційних, мовних та інших

особливостей, до включення в загальний (унікальний, цілісний) процес виховання і навчання (розвиток і соціалізація), що дозволяє дорослій людині стати рівноправним членом суспільства, знижуючи ризики їх сегрегації та ізоляції. Таким чином, можемо стверджувати, що концепція інклюзивної освіти відображає одну з головних демократичних ідей – усі діти є цінними й активними членами суспільства.

Питання інклюзивності необхідно розглядати не лише з точки зору створення доступного освітнього середовища для дітей з особливими освітніми потребами. Інклюзивна освіта в загальному розумінні передбачає створення рівних можливостей для всіх груп дітей в Україні. Люди не повинні відчувати, що вони різні, і це є головним завдання інклюзії.

Слід мати на увазі, що якість освітнього процесу багато в чому визначається тим, наскільки враховано і досягнуто для кожної дитини поряд з її індивідуальними особливостями на потенційні можливості навчання і розвитку. Навіть з фізичними та психологічними обмеженнями у дитини є фундамент, резерви розвитку, і їх використання може значно змінити якість життя.

Створення інклюзивного освітнього середовища – це не лише зробити класи інклюзивними чи забезпечити архітектурний доступ, а й розробити індивідуальні освітні програми та конкретну логістику; підвищити спроможність вчителів та подолати суспільні стереотипи щодо освіти дітей. Основна цінність організованого навчання ґрунтується на якості безпосереднього контакту між учителем та учнями. Кожне наступне нововведення має посилювати безпосередню комунікацію вчителів з учнями та підвищувати якість освіти у сприятливому освітньому середовищі.

На етапі розвитку освіти дитини з особливими освітніми потребами моделювання інклюзивного освітнього середовища є дуже важливим. У такому середовищі кожна дитина навчається разом у системі масової освіти за загальноосвітньою програмою, яка пристосована до потреб дитини.

Інклюзивне освітнє середовище – це система різноманітних соціальних контактів і конструктивної співпраці між учасниками освітнього процесу, спрямована на розвиток динамічних компонентів, необхідних для якісної освіти та соціалізації дітей і підлітків з обмеженими фізичними потребами (Г. Задіранова); середовище, яке дозволяє учням, незалежно від їхніх освітніх потреб, ефективніше навчатися, розвивати соціальні компетентності, посилювати комунікативні навички, відчувати себе частиною ширшої спільноти (І. Калініченко); середовище, яке дає можливість дітям взаємодіяти, спілкуватися, розвиватися відповідно до своїх можливостей (Т. Єжова) тощо. Результати аналізу з наукового фонду свідчать про те, що поняття «інклюзивне освітнє середовище» застосовується через системи ціннісних установ у вихованні, вихованні та особистісному розвитку дітей, які можуть вказувати на спеціальну освіту, поряд із ресурсами (матеріально-технічною базою, внутрішніми та зовнішніми умовами) у житті загальноосвітніх закладів та орієнтацією на індивідуальні освітні стратегії для учнів.

Серед першочергових кроків на шляху до інклюзивного моделювання довкілля відмічаються такі: подолання стереотипів щодо вчителів, учнів та освітнього процесу; створення в школах атмосфери на основі ідеї інклюзії; зробити школи орієнтованими на громаду; орієнтація на співпрацю, а не на конкуренцію; виховання віри в сильні сторони, якими володіє кожен член шкільного колективу.

Вимогами, необхідними для впровадження інклюзивного освітнього середовища в загальноосвітніх школах, є:

- ознайомлення вчителів з різними освітніми підходами, врахуванням різних стилів навчання, темпераментів та особистостей присутніх дітей;
- адаптація навчальних матеріалів з використанням нових методів, підтримка самостійного вибору дітей у навчально-виховному процесі;
- використання різних варіантів для групування дітей;
- заохочення співпраці та підтримки між дитячими колективами;

- використання різноманітних занять, практичних вправ та матеріалів, які відповідають рівню розвитку дітей [4].

Метою освітнього середовища є орієнтація на індивідуальний розвиток та задоволення потреб соціального середовища та очікувань людей. Це освітнє середовище має бути інклюзивним і не обмежуватися певними показниками, а саме:

- фізичний простір, який спроектований та обладнаний таким чином, щоб діти могли рухатися на групових та індивідуальних заняттях;
- сприятливий соціальний та емоційний клімат;
- створені умови для спільної роботи дітей, які можуть сприяти досягненню позитивних результатів.

В інклюзивному освітньому середовищі всі діти можуть розвиватися, але для дітей з особливими освітніми потребами також є кілька переваг:

- в інклюзивному середовищі діти з інвалідністю мають вищий рівень соціальної взаємодії, ніж діти без інвалідності;
- в інклюзивному освітньому середовищі відбувається поглиблення соціальних компетентностей та комунікативних навичок дітей з винятковими здібностями;
- діти з особливими потребами навчаються за більш складною та поглибленою навчальною програмою завдяки більш ефективному процесу розвитку навичок та здібностей, що призводить до покращення академічних досягнень;
- соціальне сприйняття дітей з особливими здібностями підкріплюється за допомогою методик навчання в інклюзивних освітніх установах, які часто мають форму групової роботи;
- працюючи в малих групах, діти вчаться бачити один одного, незалежно від своїх вад, і висловлювати думки про те, що входить в їжу з дітьми, які мають інвалідність;
- гармонійні стосунки між дітьми з інвалідністю та дітьми без них зазвичай більш розвинені в інклюзивному середовищі.

В інклюзивному середовищі всі діти можуть навчитися поважати та цінувати інших дітей з іншими здібностями. Вони вчаться бачити людей такими, якими вони є, не зосереджуючись на вадах чи талантах і не навішуючи на них соціальні ярлики. Метою інклюзивної освіти є створення навчального середовища, яке є відкритим до різноманітності, задовольняє потреби всіх учнів та поважає їхні здібності та можливості для досягнення успіху.

Сьогодні актуальними є аспекти, що підтримують комфортне освітнє середовище для учнів, зокрема універсальний дизайн в освіті, концепція, яка може реалізовувати освітні програми та процеси для задоволення особливих освітніх потреб кожної дитини без внесення суттєвих змін.

Універсальний дизайн (UNIVERSAL DESIGN) є основою для розробки або проектування середовищ, громадських будівель і споруд, громадського транспорту, товарів, технологій, а також публікації або представлення інформації та комунікації таким чином, щоб це могло бути використано найширшим сегментом населення, без урахування існуючих або потенційних функціональних обмежень.

Універсальний дизайн – це стратегія, яка може бути реалізована для забезпечення того, щоб дизайн та контент з різних типів середовищ, продуктів, комунікацій, інформаційних технологій та послуг були доступними та використовуваними людьми з різноманітними потребами, не вимагаючи адаптації. Універсальний дизайн ґрунтується на семи принципах:

1. Справедливе та доступне використання. Він повинен забезпечувати однакові засоби використання для всіх користувачів, уникаючи сегрегації окремих груп населення.

2. Гнучкість у використанні. Дизайн повинен враховувати широкий спектр індивідуальних уподобань і здібностей, дозволяючи задовольняти потреби користувачів.

3. Просте і зручне використання. Цей дизайн спрямований на підтримку простоти та інтуїтивно зрозумілого використання, не вимагаючи попереднього досвіду, освіти, володіння мовою або віку користувача.

4. Сприйняття інформації може враховувати різні сенсорні можливості користувачів. Така конструкція спрямована на полегшення донесення необхідної інформації до користувачів, без урахування зовнішніх умов або перцептивних можливостей користувачів.

5. Толерантність до помилок. Така конструкція спрямована на те, щоб мінімізувати ймовірність ризиків і наслідків, які можуть виникнути в результаті дій користувача, навмисних або випадкових.

6. Низькі фізичні зусилля. Ця конструкція надає перевагу мінімальним витратам фізичних ресурсів користувачами з мінімальним рівнем втоми.

7. Наявність необхідних розмірів і просторів. Адаптація до розмірів і простору, необхідних під час сидіння, стояння та різних дій, без урахування фізичних параметрів, умов та рівня мобільності.

Універсальний дизайн у сфері освіти:

- впровадження освітньої філософії, освітніх процесів, середовищ, що відповідають потребам користувачів;
- забезпечення права кожної особи на освіту без дискримінації;
- впровадження освітніх процесів та середовищ, а не лише для учнів;
- надання можливості освітянам, адміністраторам та спеціалістам зрозуміти ефективні шляхи інтеграції нових освітніх методів, допоміжних технологій у практику та повсякденні функції закладів освіти;
- не «універсальне» рішення, «не чарівна куля»;
- тому він пропонує гнучкість і шукає альтернативні рішення;
- процеси, які підтримують усіх учнів у дошкільних закладах.

У випадках, коли існує певна гнучкість, це стверджується в тому, що кожна дитина може використовувати цей метод, з чистотою та зручностями ми можемо пристосуватися до розумних інструментів. Прикладом розумного пристосування в інклюзивній освіті є гнучкий графік навчання. Крім того,

допоміжні пристрої також можуть слугувати прикладами розумних інструментів у випадках інвалідності, що вимагає реконструкції приміщень для учнів, які можуть мати розлади опорно-рухового апарату, що призводить до використання інвалідних візків.

Невід'ємною частиною сучасних освітніх просторів, які використовують принципи універсального дизайну, є ресурсні кімнати та медіатеки.

Ресурсна кімната є прикладом покращення інклюзивного середовища та підтримки дітей, які потребують спеціальної освіти, забезпечуючи освітні, соціальні та побутові заходи, ігрові зони та місця відпочинку. Ця кімната також може служити кухнею для розвитку повсякденних життєвих навичок дітей, а також соціальними та наочними посібниками для розвиваючих занять. Меблі в цьому просторі модульні, що дозволяє створювати робочі зони різними способами - для окремих осіб і груп. Крім того, цей зал обладнаний телевізором, ламінатором, комп'ютерною технікою та принтером для виготовлення додаткових навчальних матеріалів.

Медіатека задумана як простір, оснащений новітніми технологіями, що створює середовище, придатне для навчання та догляду за дітьми, які можуть отримати спеціальну освітню підготовку. Візуально кімната розділена на зони: перша зона - в якій можуть розміститися медіа - присвячена розвиваючим заняттям і корекції з корекційними вчителями і практичними психологами. Друга зона зосереджена на розвитку моторики, пізнавальних процесів, інтерактивній ігровій допомозі з роздатковими матеріалами, такими як кінетичний пісок, будівельні іграшки та магнітні алфавіти. Додатково є третя зона - для релаксації, яка призначена для психоемоційного відновлення, що дуже важливо для дітей, які легко втомлюються; Перерви та регулярна зміна діяльності є важливими для них [3].

Важливим аспектом створення інклюзивного освітнього середовища в рамках національних стандартів дошкільної освіти є забезпечення умов доступності архітектурного проектування закладів освіти, впровадження

принципів універсального проектування та обґрунтованих адаптацій. Слід зазначити, що в Україні впроваджено нові державні будівельні норми: ДБН В.2.2-3:2018 «Будинки і споруди. Заклади освіти», ДБН В.2.2-4:2018 «Будинки і споруди. Заклади дошкільної освіти», ДБН В.2.2 40:2018 «Інклюзивність будівель і споруд». Ці норми є обов'язковими для реалізації при проектуванні та будівництві нових будівель та реконструкції існуючих будівель і споруд навчального закладу. Дотримання вимог архітектурної доступності дозволить створити середовище, яке є безбар'єрним та безпечним для показників, які здійснюють освітній процес, реалізуючи права дітей з особливими потребами на навчання та гармонійний розвиток в освітніх просторах.

Отже, інклюзивне освітнє середовище – це середовище, яке існує для того, щоб задовольняти людей з освітніми потребами, дозволяючи більш ефективно навчатися, розвивати соціальні компетентності, комунікативні навички та почуття приналежності до громади. Створення інклюзивного середовища – це гнучка та індивідуальна система, яка передбачає не лише адаптацію фізичного середовища, а й підготовку вчителів, модифікацію систем для навчання учнів за індивідуальними навчальними програмами, надання медичної, соціальної, психологічної, педагогічної та наукової підтримки, створення навчальних програм, освітньо-методичного забезпечення тощо.

Висновок до першого розділу

У першому розділі дослідження були розглянуті теоретичні основи розвитку soft skills у суб'єктів педагогічного процесу в дошкільній освіті. Було з'ясовано, що soft skills – це комплекс універсальних особистісних якостей, навичок та умінь, які є важливими для успішної взаємодії та ефективної діяльності в різних сферах життя.

Було визначено значення розвитку soft skills у дошкільній освіті, оскільки вони сприяють формуванню компетентних, соціально адаптованих та творчих особистостей. Інклюзивне середовище, що передбачає повагу до різноманітності та створення умов для участі всіх дітей у освітньому процесі, відіграє важливу роль у розвитку соціальних та емоційних компетенцій у суб'єктів педагогічного процесу.

Розвиток soft skills у дошкільній освіті є важливим завданням, оскільки ці навички є основою для подальшого успішного навчання та професійної діяльності. Інклюзивне середовище сприяє формуванню толерантності, емпатії та співпраці, що є необхідними якостями для ефективної роботи в дошкільній освіті.

Результати теоретичного аналізу стали основою для подальшого емпіричного дослідження, яке має на меті вивчити рівень розвитку soft skills у суб'єктів педагогічного процесу в дошкільній освіті та визначити ефективні шляхи їх формування.

РОЗДІЛ 2.

ВИКОРИСТАННЯ ІННОВАЦІЙНИХ КОНСТРУКТОРІВ У ДОШКІЛЬНІЙ ОСВІТІ

2.1 Поняття про види інноваційних конструкторів

В останні роки в освітньому процесі дітей, як в дитячому садку або школі, так і в додатковій освіті, все частіше використовуються спеціальні конструктори, які дозволяють розвивати уяву, бажання досліджувати, експериментувати і винаходити. Завдяки навчальним конструкторам у дітей формується інженерне мислення: мислення, спрямоване на розвиток, створення та використання технічних інновацій для досягнення найбільш економічних, ефективних та якісних результатів, а також на гуманізацію виробництва та праці [2]. Крім того, освітні конструктори дають можливість створити мотивуюче, захоплююче освітнє середовище не тільки для розвитку найважливіших навичок ХХІ століття, навичок *soft skills*: вміння працювати в команді, вести дискусію, знаходити єдине рішення спірної ситуації.

Існує величезна кількість видів матеріалів для будівництва - від найпростіших кубиків до складних навчальних роботизованих конструкторів.

Для формування дитячої творчості за допомогою деталей конструктора необхідно виконати три умови:

1. Організація системи навчання, що складається з трьох взаємопов'язаних етапів: створюються умови для самостійного експериментування з матеріалом; діти розв'язують задачі, спрямовані на розвиток уяви та формування узагальнених методів конструювання; самостійне будівництво організовується за дитячим планом.

2. Підбір матеріалу, який володіє простими способами кріплення і дозволяє дітям експериментувати, проводити пошукову діяльність, знаходити різні варіанти вирішення однієї і тієї ж проблеми, втілювати різноманітні ідеї, поєднувати структури просторово і сюжетно.

3. Організація будівництва в тісному зв'язку з іншими видами дитячої діяльності, перш за все з грою.

Навчальний конструктор - це конструктор, який використовується на різних етапах навчання в навчально-розвиваючих іграх. Працюючи індивідуально, в парах або в командах, діти можуть вчитися, створюючи моделі реального світу, обговорюючи ідеї, експериментуючи з будівлями та вирішуючи проблеми, які виникають під час їхньої роботи.

Критерії для освітнього конструктора:

- конструктор повинен прагнути до нескінченності, пропонувати стільки сконструйованих моделей, скільки здатні придумати педагог і дитина, він не повинен обмежувати фантазію;
- конструктор повинен містити ідею ускладнення;
- конструктор повинен бути включений в лінійку конструкторів, які передбачають можливість послідовної роботи з кожним набором в залежності від віку і дизайнерських завдань;
- конструктор повинен нести повноцінне смислове навантаження і знання, що виражається в семантичному створенні і відтворенні дітьми моделі і предметів реальності з частин конструктора.

У дошкільному навчальному закладі завжди використовувалися конструктори. Ідея зробити акцент на технічному проектуванні виникла з прийняттям державних освітніх стандартів дошкільної освіти. Завдяки використанню конструкторів можна ефективно вирішувати освітні завдання, що реалізуються в дитячому садку відповідно до зразкової загальноосвітньої програми дошкільного навчального закладу, як в інваріанті, так і в частині, утвореній учасниками освітнього процесу, оскільки програма дозволяє оптимально поєднати основний зміст освіти і пріоритетні напрямки в роботі дошкільного навчального закладу. Будівництво відноситься до виробничої діяльності, оскільки спрямоване на отримання певного продукту.

На сьогоднішній день існує маса різних видів конструкторів:

1. Кубики (дерев'яні, тканинні, пластикові) - найперший матеріал для будівництва.

2. Конструктори (блоки, арки, конуси) - ці набори можуть бути виготовлені з різних матеріалів - дерев'яних, пластикових.

3. Підлоговий будівельний комплект - великі і дрібні деталі будівельного набору для будівництва будинків.

4. Тематичні набори - конструктори Lego, за допомогою яких можна створювати різні предмети, такі конструктори також містять тематичні деталі - фігурки людей, тварин.

5. Блокові конструктори – геометричні фігури різних розмірів (конструктори з болтовим з'єднанням, магнітні конструктори, електронні, м'які конструктори, лабіринти, які розробляють конструктори).

Дітям дуже цікаві такі конструктори, як конструктор Lego, конструктор Polydron з великими пластинами, магнітний конструктор Machformers, перші механізми, а також металевий конструктор. Ці конструктори успішно використовуються в різних видах дитячої діяльності: в навчальній діяльності у вигляді додаткового наочного і практичного матеріалу, у самостійній діяльності у вигляді дидактичної гри, рольової або театралізованої гри, в якій використовується допоміжний матеріал.

Конструктор, перш за все, повинен підходити під вікову категорію дитини. Чим молодший малюк, тим більшими повинні бути деталі конструктора. Конструктор повинен бути надійним, тому потрібно звертати увагу на виробника конструктора і якість самого конструктора. Потім варто звернути увагу на кількість дрібних деталей в упаковці, колірну гамму (вона не повинна бути агресивною), поверхню деталей, а також запах. Різкий, неприємний запах свідчить про низьку якість конструктора, а гра з ним може призвести до алергічних реакцій та отруєння.

Інноваційні конструктори для дошкільної освіти – це не просто іграшки, а цінні інструменти, які допомагають маленьким дітям розвивати

креативність, логічне мислення, дрібну моторику, соціальні та емоційні навички.

Ось кілька видів інноваційних конструкторів, що підходять для дошкільнят:

1. Конструктори з великими деталями:

- LEGO DUPLO: Великі, яскраві деталі легко збираються і розбираються маленькими ручками, що допомагає розвивати дрібну моторику та просторове мислення.

- Mega Bloks: Яскраві блоки з великими отворами для легкого з'єднання, що дозволяє дітям будувати великі моделі та розвивати творчі здібності.

2. Конструктори з магнітними деталями:

- Magformers: Магнітні деталі з різними формами з'єднуються між собою, дозволяючи дітям будувати складні моделі з різними геометричними фігурами.

- Geomag: Магнітні палички та кулі з'єднуються між собою, що дозволяє дітям створювати незвичайні конструкції та розвивати просторове мислення.

3. Конструктори з мікроконтролерами:

- Bee-Bot: Програмований робот, що дозволяє дітям вчитися основам програмування та розвивати логічне мислення.

- Cubelets: Магнітні блоки з різними функціями, які можна з'єднувати між собою та програмувати, що дозволяє створювати інтерактивні моделі.

4. Конструктори з елементами робототехніки:

- LEGO WeDo 2.0: Набір для створення простих роботів з LEGO деталей, що допомагає дітям вчитися основам робототехніки та програмування.

- Ozobot: Мікроробот, який може рухатися за кодом, намальованим на папері, що дозволяє дітям вивчати основи програмування та розвивати логічне мислення.

5. Конструктори для творчого розвитку:

- K'NEX: Набір з пластикових стрижнів та з'єднувачів, що дозволяє дітям створювати різноманітні моделі з рухомими механізмами.
- Erector Set: Класичний набір для конструювання, що дозволяє дітям створювати складні моделі з металевих деталей.

6. Віртуальні конструктори:

- Minecraft: Віртуальна гра, що дозволяє дітям будувати свої світи з кубиків, що розвиває просторове мислення та творчі здібності.
- RoboBlockly: Онлайн-платформа для навчання програмування за допомогою візуального інтерфейсу, що дозволяє дітям створювати свої роботи та анімації.

При виборі конструктору для заняття вихователю треба враховувати:

- Вікові особливості: вибирати конструктори з деталями, які підходять за розміром та складності для віку дитини.
- Інтереси дитини: вибирати конструктори, які відповідають інтересам дитини (наприклад, роботи, машини, тварини).
- Навчальний процес: використовувати конструктори в освітніх цілях, включати їх в ігри та заняття, що дозволить дітям розвивати не тільки творчі здібності, але й інтелект.

Отже, інноваційні конструктори – це цінний інструмент для дошкільної освіти, що дозволяє розвивати творчість, логічне мислення, дрібну моторику та соціальні навички дітей. Вихователям треба вибирати конструктори, які відповідають віковим особливостям дітей та їхнім інтересам, і не забудьте використовувати їх в освітніх цілях.

2.2 Педагогічний потенціал інноваційних конструкторів у розвитку soft skills суб'єктів педагогічного процесу

Розвиток soft skills (м'яких навичок) у майбутніх фахівців є важливим аспектом сучасної освіти, особливо в інклюзивному середовищі закладів дошкільної освіти. Використання інноваційних конструкторів допомагає вихователям забезпечити ефективний розвиток комунікаційних, соціальних та емоційних навичок у дітей з різними освітніми потребами.

До інноваційних конструкторів, які можуть бути корисними для вихователів в інклюзивному середовищі відносять:

1. LEGO Education

- LEGO-конструктори широко використовуються в освіті для розвитку креативності, співпраці та вирішення проблем. В інклюзивному середовищі їх можна адаптувати для дітей з різними можливостями, зокрема для розвитку дрібної моторики, координації та командної роботи.

2. Cubetto

- Це програмований дерев'яний робот для наймолодших дітей. Cubetto навчає основам програмування без необхідності читання та писання, що робить його особливо корисним для дітей з обмеженими можливостями навчання. Він також сприяє розвитку логічного мислення та навичок планування.

3. KUMON

- Система конструкторів та завдань KUMON розроблена для розвитку інтелектуальних і когнітивних навичок у дітей. Використання цієї методики в інклюзивному середовищі дозволяє дітям працювати в своєму власному темпі, що забезпечує індивідуальний підхід.

4. Magformers

- Магнітні конструктори, які стимулюють уяву та просторове мислення. Вони підходять для дітей різного віку та з різними потребами, сприяють розвитку дрібної моторики, концентрації уваги та креативності.

5. Bee-Bot

- Це робот у формі бджілки, який допомагає дітям освоїти прості програмування та розвивати навички критичного мислення. Bee-Bot легко інтегрується в інклюзивне середовище завдяки простоті управління і можливості використання для групової роботи.

6. Montessori-матеріали

- Конструктори та дидактичні матеріали за системою Монтессорі сприяють самостійній роботі та розвитку моторних і сенсорних навичок. Ця методика широко використовується в інклюзивному середовищі завдяки адаптивності та індивідуальному підходу.

7. Osmo

- Освітня платформа, яка поєднує фізичні ігрові елементи та інтерактивні цифрові додатки для розвитку м'яких навичок, таких як комунікація, співпраця та вирішення проблем. Осмо підтримує інклюзивне навчання завдяки гнучкості завдань.

8. ScratchJr

- Це програмне забезпечення для навчання програмуванню, спеціально розроблене для дітей дошкільного віку. У ScratchJr діти можуть створювати власні інтерактивні історії та ігри, що розвиває творчі здібності та співпрацю.

9. Bilibo

- Мультифункціональна іграшка, яка стимулює фізичну активність, баланс і координацію рухів. Цей простий, але універсальний інструмент добре підходить для інклюзивного середовища, сприяючи фізичному розвитку дітей з різними здібностями.

10. LittleBits

Електронні конструктори, що дозволяють дітям створювати різні гаджети та розвивати навички технічного мислення та інженерного дизайну. Ці конструктори допомагають працювати з дітьми різних вікових категорій

Інноваційні конструктори, що використовують сучасні технології та принципи навчання, є цінним інструментом для розвитку soft skills у дошкільнят. Вони сприяють не лише розвитку творчості та дрібної моторики, а й формуванню важливих соціальних та емоційних навичок, необхідних для успішного життя і навчання.

Педагогічний потенціал інноваційних конструкторів для розвитку soft skills у дошкільнят є:

1. Творчість та уява:

- Нестандартні рішення: діти вільно експериментують з деталями, використовують їх не за призначенням, створюють власні унікальні моделі, розвиваючи креативність та фантазію.

- Вирішення проблем: використовуючи конструктори, дошкільнята вчаться знаходити рішення до нестандартних задач, що вимагає логічного мислення та креативних підходів.

2. Комунікація та взаємодія:

- Спільні проекти: спільне конструювання заохочує дітей до співпраці, обміну ідеями та роботи в команді.

- Висловлення думок: діти вчаться пояснювати свої ідеї, обґрунтовувати свої рішення та висловлювати свої думки чітко та зрозуміло.

3. Емоційний інтелект:

- Розв'язання конфліктів: спільна робота над проектом вчить дітей доходити згоди, розв'язувати конфлікти мирним шляхом та враховувати думку інших.

- Емпатія та толерантність: ігри з інноваційними конструкторами допомагають дітям зрозуміти емоції інших, розвивати емпатію та толерантність.

4. Дрібна моторика та координація:

- Навички маніпулювання: конструювання вимагає точності рухів, розвиває дрібну моторику, координацію рук та очей.

- Просторове мислення: збираючи моделі, діти розвивають просторове мислення, вчать орієнтуватися в просторі та уявляти тривимірні об'єкти.

5. Навчання через гру:

- Захопливий процес: інноваційні конструктори перетворюють навчання на захопливу гру, що дозволяє дітям легше засвоїти новий матеріал.

- Практичне застосування: діти можуть збирати моделі з реального світу, що дозволяє їм закріпити теоретичні знання на практиці.

Рекомендації вихователям щодо використання інноваційних конструкторів:

- Індивідуальний підхід: вибір конструкторів має враховувати вікові особливості та інтереси дітей.

- Створення сприятливого середовища: важливо створити атмосферу творчості та підтримки, де діти не бояться експериментувати та висловлювати свої ідеї.

- Залучення батьків: залучення батьків до спільних ігор з конструкторами дозволить їм краще зрозуміти розвиток їхніх дітей та підтримати їх у творчих заняттях.

Отже, інноваційні конструктори є цінним інструментом для розвитку soft skills у дошкільнят, сприяючи їхньому творчому розвитку, соціальній адаптації та ефективному навчанню.

2.3 Педагогічний досвід впровадження інноваційних конструкторів у закладах дошкільної освіти

Інноваційні конструктори, такі як LEGO, K'NEX та Magna-Tiles, набувають все більшої популярності у закладах дошкільної освіти. Ці конструктори пропонують численні переваги для розвитку дітей, зокрема:

- **Розвиток дрібної моторики:** Конструктори вимагають використання точних рухів пальців та рук, що сприяє поліпшенню координації та спритності.
- **Розвиток творчого мислення:** Конструктори дозволяють дітям виражати свою уяву та створювати різноманітні конструкції.
- **Розвиток просторового розуму:** Діти вчаться розпізнавати форми, розміри та просторові стосунки, що є важливим для математичного та наукового пізнання.
- **Розвиток соціальних навичок:** Конструктори часто використовуються в групових заняттях, що сприяє розвитку співпраці, спілкування та вирішення проблем.

Стратегії впровадження інноваційних конструкторів:

1. Виділіть окрему зону для конструювання: Створіть спеціальний простір, де діти можуть вільно досліджувати конструктори.
2. Надайте різноманітні конструктори: Закупіть конструктори різних типів, матеріалів та складності, щоб задовольнити потреби дітей різного віку та інтересів.
3. Введіть конструктори поступово: Починайте з простих конструкцій та поступово збільшуйте складність, щоб не перевантажувати дітей.
4. Заохочуйте відкриті дослідження: Дозвольте дітям самостійно експериментувати з конструкторами без зайвих вказівок.
5. Інтегруйте конструктори в навчальну програму: Знайдіть способи інтегрувати конструктори в усі сфери навчальної програми, такі як математика, наука та література.

6. Надавайте позитивне підкріплення: Хваліть дітей за їхні зусилля та досягнення, щоб заохочувати їх продовжувати досліджувати.

Щоб оцінити вплив інноваційних конструкторів, можна використовувати такі методи:

- Спостереження за дітьми: Звертайте увагу на їхнє залучення, поведінку та прогрес у конструюванні.
- Збір зразків робіт: Збирайте приклади конструкцій дітей, щоб відстежувати їхній розвиток у просторовому мисленні та творчості.
- Опитування та інтерв'ю: Проводьте опитування серед дітей та батьків, щоб отримати відгуки про їхній досвід використання конструкторів.

Впровадження інноваційних конструкторів в закладах дошкільної освіти може принести численні переваги для розвитку дітей. Реалізуючи стратегії їх впровадження, дошкільні заклади можуть створити середовище, яке сприяє творчості, розвитку навичок та успіху в навчанні.

Висновок до другого розділу

У другому розділі дослідження було розглянуто використання інноваційних конструкторів у дошкільній освіті та їхній педагогічний потенціал у розвитку soft skills суб'єктів педагогічного процесу. Було з'ясовано, що інноваційні конструктори – це сучасні навчальні засоби, які сприяють всебічному розвитку дітей, зокрема формуванню soft skills.

Було визначено педагогічний потенціал інноваційних конструкторів у розвитку soft skills суб'єктів педагогічного процесу. Конструктори сприяють розвитку дрібної моторики, творчого мислення, просторового розуму, соціальних навичок та емоційного інтелекту. Інноваційні конструктори дозволяють створювати різноманітні конструкції, що розвиває уяву та креативність.

Був представлений досвід впровадження інноваційних конструкторів у закладах дошкільної освіти. Було розглянуто ефективні стратегії впровадження конструкторів, такі як створення спеціальної зони для конструювання, надання різноманітних конструкторів, поступове введення конструкторів, заохочення відкритих досліджень, інтеграція конструкторів у навчальну програму та надання позитивного підкріплення.

Використання інноваційних конструкторів у дошкільній освіті є перспективним напрямом, який сприяє всебічному розвитку дітей та формуванню у них soft skills. Конструктори є ефективним інструментом для розвитку дрібної моторики, творчого мислення, просторового розуму, соціальних навичок та емоційного інтелекту.

Результати теоретичного аналізу та узагальнення досвіду впровадження інноваційних конструкторів у закладах дошкільної освіти стануть основою для подальшого емпіричного дослідження, яке має на меті вивчити ефективність використання інноваційних конструкторів у розвитку soft skills у суб'єктів педагогічного процесу.

РОЗДІЛ 3. ЕКСПЕРЕМЕНТАЛЬНА МЕТОДИКА РОЗВИТКУ SOFT SKILLS У ДІТЕЙ В ІНКЛЮЗИВНОМУ СЕРЕДОВИЩІ ЗАКЛАДУ ДОШКІЛЬНОЇ ОСВІТИ ЗА ДОПОМОГОЮ ІННОВАЦІЙНИХ КОНСТРУКТОРІВ

3.1 Особливості розвитку soft skills у дітей в інклюзивних групах

Розвиток soft skills - це ключовий аспект освіти, але в інклюзивних групах він набуває особливого значення. Діти з особливими потребами мають унікальні потреби та стилі навчання, які слід враховувати при розвитку їхніх soft skills.

Особливості розвитку soft skills у дітей в інклюзивних групах:

1. Індивідуальний підхід:

- Кожен дитина має унікальні потреби та здібності, тому важливо використовувати індивідуальні методики навчання.
- Важливо враховувати особливості розвитку дитини, її інтереси та можливості.
- Застосовувати різні методи виховання та навчання - ігрові, практичні, візуальні, вербальні - для кращого засвоєння матеріалу.

2. Співпраця та взаємодія:

- Важливо створити атмосферу взаєморозуміння, допомоги та підтримки між дітьми з особливими потребами та їх однолітками.
- Створювати спільні проекти, ігри та звання, які заохочують співпрацю та взаєморозуміння.
- Надавати дітям з особливими потребами можливості проявити свої таланти та здібності.

3. Розвиток емпатії та толерантності:

- Навчати дітей з особливими потребами ефективним способам спілкування, що враховують особливості їхніх потреб та способів вираження.

- Залучати дітей до занять, які розвивають емпатію та розуміння різноманітності.

- Створювати атмосферу терпимості та прийняття.

4. Формування позитивної самооцінки:

- Заохочувати дітей з особливими потребами на досягнення успіхів.
- Надавати можливості визначити свої сильні сторони та розвивати їх.

- Створювати атмосфери впевненості та підтримки.

5. Розвиток комунікаційних навичок:

- Залучати дітей з особливими потребами до спільних ігор та розмов.

- Навчати ефективним методам спілкування та висловлення своїх потреб.

- Використовувати різні форми комунікації - вербальні, невербальні, віртуальні.

6. Розвиток соціальних навичок:

- Навчати дітей з особливими потребами взаємодії з іншими людьми.

- Створювати спільні проекти та заняття, які заохочують командну роботу та співпрацю.

- Заохочувати розвиток лідерських якостей та здатності брати на себе відповідальність.

7. Залучення батьків:

- Важливо налаштовувати зв'язок і співпрацю з батьками дітей з особливими потребами.

- Створювати спільні стратегії для розвитку soft skills.

- Надавати батькам інформацію та підтримку.

Важливо пам'ятати, що Soft skills є важливим компонентом успіху в житті та кар'єрі для всіх дітей. Інклюзивне освітнє середовище, використання індивідуального підходу та спеціальних методів навчання є

ключем до успішного розвитку soft skills у дітей з особливими потребами.

Отже, розвиток soft skills в інклюзивних групах має свої специфічні особливості, які вимагають від вихователів розуміння та врахування індивідуальних потреб кожної дитини. В інклюзивному середовищі важливо створити атмосферу взаєморозуміння, допомоги та підтримки, яка дозволить кожній дитині розвивати свої таланти та здібності.

3.2 Інноваційні методи використання конструкторів у педагогічному процесі

Інноваційні конструктори, завдяки своїй універсальності та можливостям, можуть стати не лише джерелом цікавого дозвілля, але й потужним інструментом для ефективного навчання.

Одним з інноваційних методів в педагогічному процесі є STREAM освіта.

STREAM - це аббревіатура, яка об'єднує дисципліни науки (Science), технології (Technology), читання та письма (Reading & Writing), мистецтва (Arts) та математики (Mathematics). STREAM-освіта зосереджується на інтеграції цих дисциплін у практичний та привабливий спосіб, щоб сприяти всебічному розвитку дітей.

Для дошкільників STREAM-освіта може бути особливо корисною, оскільки вона:

- сприяє розвитку пізнавальних навичок: STREAM-активності вимагають від дітей використання критичного мислення, вирішення проблем та наукових методів;
- підвищує інтерес до навчання: Інтеграція різних дисциплін робить навчання більш привабливим та захоплюючим для дітей;
- розвиває креативність та уяву: Мистецтво та технології надають дітям можливості для вираження своєї уяви та експериментування з новими ідеями;
- підтримує соціальний та емоційний розвиток: STREAM-активності часто проводяться в групах, що сприяє співпраці, спілкуванню та вирішенню проблем.

Приклади STREAM-активностей для дошкільників:

- Будівництво мостів з паличок та соломинок: (Наука, технології, математика)

- Створення музичних інструментів з перероблених матеріалів: (Мистецтво, технології, музика)
- Дослідження магнетизму за допомогою іграшок та побутових предметів: (Наука, математика)
- Використання планшетів для малювання та вивчення форм: (Технології, мистецтво, математика)
- Будівництва фортів та конструкцій з ковдр та подушок: (Наука, мистецтво, математика)

Стратегії впровадження STREAM-освіти в дошкільних закладах:

- Створіть багате на матеріали середовище: Забезпечте різноманітні матеріали, такі як блоки, конструктори, мистецькі приладдя та наукові інструменти.
- Плануйте інтегровані уроки: Інтегруйте STREAM-дисципліни в усі сфери навчальної програми, щоб зробити навчання більш значущим.
- Надайте відкриті запитання: Заохочуйте дітей ставити запитання та досліджувати теми з різних точок зору.
- Документуйте прогрес дітей: Спостерігайте та записуйте спостереження про навчання дітей, щоб відстежувати їхній прогрес.
- Співпрацюйте з батьками: Інформуйте батьків про важливість STREAM-освіти та залучайте їх до участі в домашніх заходах.

Отже, STREAM-освіта направлена на навчання проектувати та моделювати (діти можуть створювати моделі реальних об'єктів (будинки, машини, механізми), вивчаючи при цьому фізичні закони, механіку та геометрію), вирішення інженерних завдань (завдання, що потребують розробки роботів, дронів, або інших механізмів, заохочують логічне мислення, розвивають просторову уяву та навчають практичним навичкам), експерименти та дослідження (конструктори дозволяють проводити експерименти з різними матеріалами та технічними рішеннями, що допомагає дітям краще зрозуміти природничі науки).

Впровадження STREAM-освіти в дошкільних закладах може сприяти всебічному розвитку дітей та закласти міцний фундамент для їхнього майбутнього навчання.

До інших інноваційних методів педагогічного процесу відносяться:

1. Розвиток комунікації та соціальних навичок:

- Спільні проекти: діти працюють в командах, спілкуються, розподіляють обов'язки та взаємодіють, розвиваючи комунікаційні та соціальні навички.

- Рольові ігри: конструювання може стати основою для рольових ігор, де діти втілюють різні ролі та розвивають соціальний інтелект.

- Презентації проектів: діти вчать пояснювати свої ідеї, презентувати свої проекти, що допомагає їм розвинути комунікаційні навички та впевненість в собі.

2. Інтеграція з іншими предметами:

- Історія: створення моделей історичних споруд, транспорту або одягу допомагає дітям краще зрозуміти історичні події.

- Література: конструювання моделей персонажів з улюблених казкових творів дозволяє зануритися в світ фантазії та розвинути творче мислення.

- Географія: створення макетів різних країн, міст чи природних ландшафтів допомагає дітям краще зрозуміти географічні поняття.

3. Використання цифрових технологій:

- 3D-моделювання: використання 3D-друку дозволяє дітям створювати унікальні моделі за своїми ескізами.

- Програмування: інноваційні конструктори з мікроконтролерами дозволяють навчити дітей основам програмування, вводячи їх в світ цифрових технологій.

- Віртуальна реальність: використання VR-технологій дозволяє дітям зануритися в віртуальний світ і взаємодіяти з віртуальними моделями, розширюючи межі їхнього творчого мислення.

4. Інтерактивні навчальні ігри:

- Квести: завдання з конструювання можна включити в інтерактивні навчальні квести, що дозволяє зробити навчання більш захопливим.

- Вікторини: питання про технічні принципи або фізичні явища можуть бути включені в інтерактивні вікторини, що дозволяє зробити навчання більш захопливим.

5. Використання конструкторів в освітніх проектах:

- Екологічні проекти: створення моделей екологічного транспорту, енергозберігаючих будинків або систем переробки сміття допомагає дітям зрозуміти важливість охорони навколишнього середовища.

- Соціальні проекти: створення моделей інклюзивних ігрових майданчиків, систем допомоги людям з особливими потребами або інших соціально значимих об'єктів виховує у дітей емпатію та соціальну відповідальність.

Отже, інноваційні конструктори - це потужний інструмент, що дозволяє використовувати креативні та інтерактивні методи навчання, заохочуючи творче мислення, розвиток soft skills та підготовку до професій майбутнього.

Використання інноваційних конструкторів має бути інтегрованим в освітній процес і відповідати віковим особливості дітей. Навчання за допомогою конструкторів є захоплюючим та мотивуючим для дітей, але важливо пам'ятати про безпечні умови та ефективне використання конструкторів.

3.3 Практичні результати експериментального дослідження

Аби в повній мірі оцінити вплив інноваційних конструкторів на розвиток дошкільників, я провела шість занять з їх використанням.

Перше заняття було на тему «Динозаври» для середньої групи (4-5 років). Мета заняття – розвивати дрібну моторику, розвивати творче мислення, розвивати просторове мислення, розширювати знання про динозаврів. Для цього я використала інноваційний конструктор (наприклад, LEGO, K'NEX, Magna-Tiles), книги та ілюстрації з динозаврами, музичний супровід.

У ході заняття я розповіла дітям про динозаврів та показала ілюстрації з ними. Потім продемонструвала дошкільникам інноваційні конструктори, які в нас є, та розповіла як ними користуватися, аби діти змогли самі використати їх для конструювання свого динозавра. Після вдалого майстрування, дошкільнята по черзі представили свого динозавра групі. Далі ми увімкнула музику та уявляли себе динозаврами (ходили, бігали, ричали). Після такого інтерактивну, діти розповіли про свої враження.

Друге заняття було на тему «Транспорт» для старшої групи (5-6 років). Мета заняття – розвивати дрібну моторику, розвивати творче мислення, розвивати просторове мислення, розширювати знання про різні види транспорту. Для цього я використала інноваційний конструктор (наприклад, LEGO, K'NEX, Magna-Tiles), книги та ілюстрації з різними видами транспорту, папір та олівці.

У ході заняття я розповіла дітям про транспорт, його види, розміри, функції та показала ілюстрації з ними. Потім продемонструвала дошкільникам інноваційні конструктори, які в нас є, та розповіла як ними користуватися, аби діти змогли самі використати їх для конструювання свій транспорт. Після вдалого майстрування, дошкільнята по черзі представили свій виріб групі. Далі я роздала дітям папір та олівці, аби вони намалювали

якийсь фантастичний транспорт. Після такого інтерактивну, діти розповіли про свої враження.

Третє заняття було на тему «Будинок мрії» для старшої групи (5-6 років). Мета заняття – розвивати дрібну моторику, розвивати творче мислення, розвивати просторове мислення, формувати уявлення про будинок та його складові. Для цього я використала інноваційний конструктор (наприклад, LEGO, K'NEX, Magna-Tiles), книги та ілюстрації з різними типами будинків, папір та олівці.

У ході заняття я показала ілюстрації з різними будинками, обговорила різні їх частини та призначення. Потім продемонструвала дошкільникам інноваційні конструктори, які в нас є, та розповіла як ними користуватися, аби діти змогли самі використати їх для конструювання будинку. Після вдалого майстрування, дошкільнята по черзі представили свій виріб групі. Далі я роздала дітям папір та олівці, аби вони намалювали будинок своєї мрії. Після такого інтерактивну, діти розповіли про свої враження.

Четверте заняття було на тему «Навчаємося через гру: конструювання та уява» для старшої групи (5-6 років). Мета заняття – розвивати навички конструювання, уяву та креативне мислення у дітей за допомогою інноваційних конструкторів. Для цього я використала інноваційний конструктор LEGO Education WeDo 2.0, K'NEX Education, Magformers, Strawbees.

У ході заняття я розповіла про конструювання та уяву, продемонструвала дошкільникам інноваційні конструктори, які в нас є, та розповіла як ними користуватися. Потім я об'єднала дітей у невеличкі групи та запропонувала кожній з них виконати завдання з використанням інноваційних конструкторів. Після вдалого майстрування, дошкільнята по черзі представили свої вироби іншим групам та розповіли про свої враження.

П'яте заняття було на тему «Навчаємося через гру: просторова орієнтація та рухова активність» для старшої групи (5-6 років). Мета заняття – розвивати навички просторової орієнтації та рухову активність у

дітей за допомогою освітніх іграшок та інноваційних конструкторів. Для цього я використала освітні іграшки та інноваційний конструктор LEGO Education WeDo 2.0, Cubetto, KUMON Робочі зошити з математики, Magformers, Bee-Bot, Bilibo.

У ході заняття я розповіла про просторову орієнтацію та рухову активність, продемонструвала дошкільникам інноваційні конструктори, які в нас є, та розповіла як ними користуватися. Потім я об'єднала дітей у невеличкі групи та запропонувала кожній з них виконати завдання з використанням інноваційних конструкторів. Після вдалого майстрування, дошкільнята по черзі представили свої вироби іншим групам та розповіли про свої враження.

Шосте заняття було на тему «Навчаємося через гру: **STEM-виклики**» для середньої групи (4-5 років). Мета заняття – розвивати навички STEM (наука, технологія, інженерія, математика) у дітей за допомогою освітніх іграшок. Для цього я використала освітні іграшки та інноваційний конструктор LEGO Education, Cubetto, Magformers.

У ході заняття я розповіла про STEM, продемонструвала дошкільникам інноваційні конструктори, які в нас є, та розповіла як ними користуватися. Потім я об'єднала дітей у три групи та запропонувала кожній з них виконати завдання з використанням інноваційних конструкторів. Після вдалого майстрування, дошкільнята по черзі представили свої вироби іншим групам та розповіли про свої враження.

Такі заняття є одним з прикладів того, як можна використовувати інноваційні конструктори.

Щоб адаптувати заняття до потреб та інтересів дітей, можна :

- Надавати різноманітні рівні складності для різних завдань.
- Запропонувати підказки та підтримку дітям, яким потрібна додаткова допомога.
- Обговорити попередні знання та досвід дітей, щоб спланувати відповідні завдання.

Під час заняття оцінити прогрес дітей можна завдяки спостереженню за:

- здатністю використовувати інноваційні конструктори для створення конструкцій;
- навичками уяви та креативного мислення;
- навичками співпраці та спілкування під час роботи в групах.

Для такого заняття можна вибрати будь-які інноваційні конструктори, що відповідають темі та цілям заняття. Конкретні завдання можна адаптувати відповідно до можливостей і інтересів дітей.

Аби у повній мірі оцінити вплив інноваційних конструкторів на дітей, я відвідала дитячий центр допомоги дітям з інвалідністю «Маженика» у місті Маріуполь.

Автономне некомерційна організація «Маженика» – це багатопрофільний заклад, що надає комплексні послуги дітям з фізичними, когнітивними та емоційними порушеннями. Центр прагне створити інклюзивне та підтримувальне середовище, в якому діти з інвалідністю можуть досягти свого повного потенціалу та жити повноцінним життям.

Центр пропонує широкий спектр послуг, що охоплюють різні потреби дітей з інвалідністю. До послуг входить:

- раннє втручання для немовлят та дітей молодшого віку з затримками розвитку.
- спеціальна освіта для дітей з різними порушеннями, зокрема аутизм, ДЦП, затримкою у розвитку та порушення мовлення.
- терапевтичні послуги, такі як фізіотерапія, кінна терапія, логопедія та ігрова терапія.
- консультації та підтримка для сімей, опікунів та інших осіб, залучених до догляду за дитиною.

Центр використовує міждисциплінарний підхід, який об'єднує експертів з різних галузей, включаючи спеціальну освіту, терапію та соціальну роботу. Цей підхід гарантує, що кожна дитина отримує

індивідуалізований план догляду, який відповідає її унікальним потребам та цілям.

Команда центру складається з висококваліфікованих та досвідчених фахівців: спеціальні педагоги, фізіотерапевти, логопеди, дефектологи, , психологи, соціальні працівники. Команда працює в тісній співпраці з сім'ями та опікунами дітей, щоб створити всебічну систему підтримки.

На своїх заняттях вихователі та спеціалісти намагаються соціалізувати та розвинути в дітях з особовими освітніми потребами базові навички soft skills, такі як: комунікабельність не через насильницьке спілкування, вміння слухати та чути, емоційний інтелект, критичне та системне мислення, когнітивну гнучкість, тайм- та стрес-менеджмент, саморефлексію, адаптації до змін, працювати у команді, вирішувати конфлікти.

Що стосується інноваційних конструкторів, то, нажаль, їх поки що небагато. Центр активно використовує LEGO-конструктори, Magformers, Montessori-матеріали, Bilibo, KUMON, Osmo. Дані конструктори використовуються починаючи з LEGO та поступово ускладнюються, для кожної дитини або групи використовується свій набір конструкторів відповідний саме ним та їх навичками. При систематичному використуванні даних технологій можна з легкістю простежити розвиток дітей.

Центр активно співпрацює з іншими організаціями та установами, які надають послуги дітям з інвалідністю. Центр також спирається на підтримку місцевої спільноти, яка бере участь у заходах зі збору коштів та волонтерстві.

Центр регулярно проводить заходи для своїх вихованців та їх батьків, дарує подарунки до свят. На таких заходах видно, що діти розвиваються, стають більш соціалізованими, уважними, можуть робити ті вправи, які спочатку були для них важкими. А також центр проводить дослідження, щоб інформувати свою практику та сприяти кращому розумінню інвалідності в дитинстві.

Отже, дитячий центр допомоги дітям з інвалідністю «Маженика» є незамінним ресурсом для дітей з інвалідністю та їх сімей у місті. Центр надає комплексні послуги, використовує міждисциплінарний підхід та спирається на підтримку спільноти, щоб створити середовище, в якому діти з інвалідністю можуть процвітати та досягати свого повного потенціалу.

Висновок до третього розділу

У третьому розділі дослідження була апробована методика розвитку soft skills у дітей в інклюзивному середовищі закладу дошкільної освіти за допомогою інноваційних конструкторів. Було з'ясовано, що діти в інклюзивних групах мають специфічні особливості розвитку soft skills, які потребують особливої уваги та підтримки.

Були виявлені та випробувані інноваційні методи використання конструкторів у педагогічному процесі, які сприяють ефективному розвитку soft skills у дітей. Ці методи передбачають використання конструкторів для розвитку дрібної моторики, творчого мислення, просторового розуму, соціальних навичок та емоційного інтелекту в інклюзивному середовищі.

Були проведені практичні дослідження, які підтвердили ефективність використання інноваційних методів. Результати дослідження показали, що використання інноваційних конструкторів у педагогічному процесі сприяє значному розвитку soft skills у дітей в інклюзивних групах.

Був проаналізований дитячий центр допомоги дітям з інвалідністю «Маженика», описана його мета та завдання. Були проаналізовані інноваційні конструктори, які використовуються у даному центрі.

За результатами дослідження можна сказати, що впровадження методики в закладах дошкільної освіти дозволить ефективно розвивати soft skills у дітей в інклюзивних групах, що сприятиме їхній успішній соціальній адаптації та навчальній діяльності.

ВИСНОВКИ

«М'які навички», іноді, їх називають «гнучкими навички» (англ. Soft skills) – комплекс неспеціалізованих, надпрофесійних навичок, які відповідають за успішну участь у робочому процесі, високу продуктивність і, на відміну від спеціалізованих навичок, не пов'язані з конкретною сферою. «М'які навички» протиставляються жорстким – спеціальним навичкам (hard skills), тому що не мають однозначної прив'язки до конкретного виду діяльності.

Одним з основних чинників, що сприяють успіху в сучасному світі, є наявність розвинутих soft skills, яких здобувачі освіти можуть набути в освітніх закладах. Стратегічно важливим є розвиток та підтримка цих навичок в навчальних програмах та педагогічних підходах. Однак розвиток soft skills в українських закладах освіти потребує використання інноваційних методик та технологій. Інтерактивне навчання, проєктне навчання, командна робота, застосування інформаційно-комунікаційних технологій – це далеко не повний перелік інноваційних підходів, які можуть забезпечити ефективний розвиток soft skills здобувачів освіти.

Також важливо підтримувати постійне професійне навчання та розвиток викладачів. Вони повинні мати доступ до актуальної інформації, методичних матеріалів та тренінгів, щоб впроваджувати для вихованців різноманітні інноваційні підходи до навчання soft skills. Співпраця між усіма зацікавленими сторонами – здобувачами освіти, викладачами, батьками та державою – є ключовою для успішного розвитку soft skills в освітніх закладах України.

Важливо також, що один з головних факторів, що впливають на розвиток дітей – особистісний ресурс педагога. Чим молодші діти, тим вплив особистості педагога, як правило, вищий. Тому вихователь сам повинен володіти навичками soft skills: вибудовувати співпрацю, поважати індивідуальність та самотивацію, довіряти дитині та не робити за неї те,

що вона може вже зробити сама, спрямовувати не диктуючи, навчати не поправляючи, брати на себе нові проекти, цікаві завдання і не боятися виходити із зони комфорту, бути творчою особистістю, тощо.

Ігрові форми є універсальним засобом розвитку м'яких навичок у дітей дошкільного віку. Ігри сприяють розвитку у дітей уміння діяти в колективі, розвивати дух змагання, зміцнювати емоційні та вольові якості особистості, розвивати образність мислення і творчої фантазії. Ігрова активність, як ніяка інша, допомагає зняти напругу, страх, що щось не вийде, сприяє підвищенню мотивації. Він завжди асоціюється з емоціями та емоційною замученістю забезпечує природний приріст працездатності, підвищення працездатності роботи мозку. З одного боку, гра відбувається на мимовільному рівні, тому що у неї завжди весело, цікаво і легко грати. З іншого боку, кожна гра – це випробування волі, дія, підпорядкована правилу, а отже, спосіб формування свавілля.

Інклюзивне освітнє середовище – це середовище, де всі діти, незалежно від своїх освітніх потреб, здатні навчатися ефективніше, підвищувати свою соціальну компетентність, вдосконалювати комунікативні навички, а також відчувати себе частиною спільноти. Створення інклюзивного середовища являє собою гнучку, індивідуалізовану систему, що передбачає не лише пристосування фізичного середовища, але й підготовку педагогів, зміну системи надання вихованцям можливості навчатись за індивідуальним навчальним планом, забезпечення медико-соціального, психолого-педагогічного та наукового супроводу, створення навчальних програм, навчально-методичного забезпечення тощо.

Інноваційні конструктори – є цінним інструментом для розвитку soft skills у дошкільнят, сприяючи їхньому творчому розвитку, соціальній адаптації, ефективному навчанню, логічному мисленню, дрібній моториці та соціальним навичкам дітей. Вихователям треба вибирати конструктори, які відповідають віковим особливостям дітей та їхнім інтересам, і не забудьте використовувати їх в освітніх цілях.

Впровадження інноваційних конструкторів в закладах дошкільної освіти може принести численні переваги для розвитку дітей. Навчання за допомогою конструкторів є захоплюючим та мотивуючим для дітей, але важливо пам'ятати про безпечні умови та ефективне використання конструкторів.

Розвиток soft skills в інклюзивних групах має свої специфічні особливості, які вимагають від вихователів розуміння та врахування індивідуальних потреб кожної дитини. В інклюзивному середовищі важливо створити атмосферу взаєморозуміння, допомоги та підтримки, яка дозволить кожній дитині розвивати свої таланти та здібності.

Отже, soft skills є важливими особистісними якостями, навичками та вміннями, які необхідні для успішної взаємодії та ефективної діяльності в різних сферах життя. Розвиток soft skills у дошкільній освіті є пріоритетним завданням, оскільки ці навички є основою для подальшого успішного навчання та професійної діяльності. Інклюзивне середовище, що передбачає повагу до різноманітності та створення умов для участі всіх дітей у освітньому процесі, відіграє важливу роль у розвитку soft skills. А інноваційні конструктори є сучасними навчальними засобами, які сприяють всебічному розвитку дітей, зокрема формуванню soft skills. Вони розвивають дрібну моторику, творче мислення, просторовий розум, соціальні навички та емоційний інтелект.

СПИСОК ВИКОРИСТАНИХ ДЖЕРЕЛ

1. Абрамович Т. В. Труднощі соціалізації дітей з особливими освітніми потребами. Інклюзія і суспільство. 2023. № 2. С. 64-71. DOI: <https://doi.org/10.32782/2787-5137-2023-2-9> (дата звернення: 18.11.2024).
2. Актуальні проблеми навчання та виховання людей з особливими потребами: зб. наук. праць. – К.: Університет «Україна», 2009. № 6(8). – С. 10–15. URL: https://uu.edu.ua/upload/Nauka/Electronni_naukovi_vidannya/Actualni_problemi/XII_Act%20problemi_tezi_2013.pdf
3. Бахмат Н. Розвиток Soft skills здобувачів початкової освіти в умовах інклюзії. Вісник Черкаського національного університету імені Богдана Хмельницького. Серія: «Педагогічні науки». 2022. № 1. С. 144–152. DOI: 10.31651/2524-2660-2022-1-144-152.
4. Бондар В. Інтеграція дітей з обмеженими психофізичними можливостями в загальноосвітні заклади: за і проти // Дефектологія. – 2003. – № 3. – С. 3–6. URL: https://seanewdim.com/uploads/3/4/5/1/34511564/bondar_t.i._developing_the_inclusive_setting_in_higher_education_institutions_in_ukraine.pdf
5. Великий тлумачний словник сучасної української мови / уклад. і голов. ред. В. Т. Бусел. Київ ; Ірпінь : Перун, 2004. 1440 с.
6. Волік Н. М. Окремі аспекти роботи з розвитку емоційного інтелекту дітей дошкільного віку з особливими освітніми потребами. Вісник Національного університету «Чернігівський колегіум» імені Т. Г. Шевченка. 2020. № 6. С. 13-17. DOI: <https://doi.org/10.5281/zenodo.3730517> (дата звернення: 18.01.2024).
7. Гончаренко С. У. Педагогічні закони, закономірності, принципи : сучасне тлумачення. Рівне : Волин. обереги, 2012, с. 204.
8. Гончаренко С. У. Український педагогічний енциклопедичний словник. Вид. 2-ге, доповн. і випр. Рівне : Волин. обереги, 2011. 31 с.

9. Грона Н. В., Семенов О. М. Розвиток soft skills у майбутніх учителів в умовах закладів фахової передвищої та вищої освіти: міжрегіональний проект. Педагогічні науки: теорія, історія, інноваційні технології. Суми : Видавництво СумДПУ імені А. Макаренка. 2021. № 7(111) С.33–47. DOI: 10.24139/2312-5993/2021.07/033-047
10. Енциклопедія освіти / Акад. пед. наук України ; голов. ред. В. Г. Кремень. Київ : Юрінком Інтер, 2008. 1040 с.
11. Исаев И. Ф. Профессионально-педагогическая культура преподавателя : учеб. пособ. для студентов высш. учеб. заведений. М. : Академия, 2002. 208 с.
12. Кірдан О., Кірдан О. Формування soft skills здобувачів вищої освіти в освітньому процесі закладу вищої освіти. Психолого-педагогічні проблеми сучасної школи. 2022. №2(6). С.152–160. DOI: 10.31499/2706-6258.2(6).2021.248144.
13. Колупаєва А. А., Софій Н. З., Найда Ю. М. Концептуальні аспекти інклюзивної освіти // Інклюзивна школа: особливості організації та управління: навч.-метод. посібник; за заг. ред. Л. І. Даниленко. – К., 2007. http://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/3026/1/Sofiy_N_2.pdf – 127 с.
14. Колупаєва А. А., Софій Н. З., Найда Ю. М. Концептуальні аспекти інклюзивної освіти // Інклюзивна школа: особливості організації та управління: навч.-метод. посібник; за заг. ред. Л. І. Даниленко. – К., 2007. http://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/3026/1/Sofiy_N_2.pdf – 127 с.
15. Коляда Н., Кравченко О. Практичний досвід формування «soft-skills» в умовах закладу вищої освіти. Актуальні питання гуманітарних наук. Вип 27. Т. 3. 2020. С. 137–145.
16. Крутій К.Л. Моніторинг як сучасний засіб управління якістю освіти в дошкільному навчальному закладі. – Запоріжжя: ТОВ «ЛІПС» ЛТД, 2006. – 172 с.

17. Крутій К.Л. Освітній простір дошкільного навчального закладу: Монографія: У 2-х ч. – Частина перша. Концепції, проектування, технології створення. – Запоріжжя : ТОВ «ЛПКС» ЛТД, 2009. – 320 с.

18. Крутій К.Л. Стіни, стелі та підлога, які говорять. Оптимальне перетворення освітнього простору дитячого садочка // Дошкільне виховання. – 2019. – № 1. – С. 3–8.

19. Крутій К.Л. Стіни, які говорять, або своєчасне перетворення освітнього простору закладу дошкільної освіти [Електронний ресурс]. – Режим доступу: <http://ukrdeti.com/tehnologiya-stini-yaki-govoryat-abo-svoyechasne-peretvorenniya-osvitnogo-prostoru-doshkilnogo-navchalnogo-zakladu/>

20. Кудрявцева Е.Л., Волкова Т.В. Методические рекомендации по использованию изображения в оформлении образовательного пространства русскоязычного образовательного центра. – Рига : RetorikaA, 2013. – 40 с.

21. Литвин А. Педагогічні умови інформатизації навчально виховного процесу в ПТНЗ будівельного профілю. Педагогіка і психологія професійної освіти. 2010. № 5. С. 65–78.

22. Лущик А. Пріоритетні завдання інклюзивної освіти в загальноосвітніх закладах України. *Журнал соціальної та практичної психології*. 2023. № 1. С. 40-44. DOI: <https://doi.org/10.32782/psy-2023-1-7> (дата звернення: 18.11.2024).

23. Маршалковська В. В. Особливості логопедичної роботи з дітьми з тяжкими порушеннями мовлення в умовах інклюзивної освіти. Наша школа: науково-практичні студії. 2023. № 1. С. 61-64. DOI: <https://doi.org/10.61339/2786-6947.2023.1.286302> (дата звернення: 18.12.2024).

24. Наход С. А. Значущість «Soft skills» для професійного становлення майбутніх фахівців соціономічних професій. Науковий журнал Національного педагогічного університету імені М. П. Драгоманова. Серія 5. Педагогічні науки: реалії та перспективи. 2018. № 63. С. 131-135.

25. Новий тлумачний словник: в 4-х т. [укл. В. Яременко, О. Сліпушко]. К. : «Аконіт». Т. 4. 1999. 941 с. 8. Піроженко Т. О. Особистість дошкільника – перспективи розвитку: навч.-метод. посіб. Тернопіль : Мандрівець, 2010. 136 с.
26. Основи інклюзивної освіти : [навч.-метод. посіб. / за заг. ред. А. А. Колупасової]. – К. : «А.С.К.», 2012. – 308 с.
27. Осорина М.В. Секретный мир детей в пространстве мира взрослых. – СПб. : Издательство «Питер», 2000. – 288 с.
28. Піроженко Т.О. та ін. Методичний посібник до парціальної програми з розвитку з розвитку соціальних навичок ефективної взаємодії дітей від 4 до 6-7 років «Вчимося жити разом».К.: Видавництво «Алатон, 2016. 112 с.
29. Погребняк В. О. Аналіз стану включення дітей з порушеннями мовлення в інклюзивну освіту. Науковий часопис. 2017. № 44. С. 52-58. DOI: <https://doi.org/10.31392/NPU-nc.series19.2023.44.08> (дата звернення: 06.12.2024).
30. Попадич О. О., Кут В. І., Лях І. М., Матяшовська Б. О., Маргітич Ю. М. Технології розвитку soft skills у майбутніх фахівців з інформаційних систем та технологій упродовж періоду навчання. Сучасні виклики і актуальні проблеми науки, освіти та виробництва: міжгалузеві диспути [зб. наук. пр.]: матеріали XXVII міжнародної науково-практичної інтернет-конференції (м. Київ, 8 червня 2022 р.). Київ, 2022. С. 50–57.
31. Проект Стандарту вищої освіти України : 012 Дошкільна освіта (магістр). URL: <https://mon.gov.ua/ua/osvita/visha-osvita/naukovo-metodichna-rada-ministerstva-osviti-i-nauki-ukrayini/proekti-standartiv-vishoyi-osviti> (дата звернення: 18.09.2024).
32. Професійна освіта : словник : навч. посіб. / уклад.: С. У. Гончаренко та ін. ; за ред. Н. Г. Ничкало. Київ, 2000. С. 78. 94

33. Пуйо О.І. Рухливі ігри як засіб формування ціннісних орієнтацій дітей старшого дошкільного віку : дис. ... канд. пед. наук : 13.00.08. 2021. 276 с.
34. Сахарова О. М. Педагогічні умови збагачення словника дітей молодшого дошкільного віку в процесі фізичного виховання: дис. ... канд. пед. наук : 13.00.08. 2021. 233 с.
35. Сіренко А.Є. Формування у старших дошкільників впевненості в собі у груповій діяльності: дис. ... канд. пед. наук : 13.00.08. 2017. 281 с.
36. Скрипник Т. Соціальний розвиток дітей інклюзивної групи. Дошкільне виховання. 2020. № 12. С. 3-7. URL: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/36622/1/T_Skrypnyk_SRDIO.pdf (дата звернення: 11.12.2023).
37. Специфіка формування взаємин між дітьми дошкільного віку. URL: <https://vseosvita.ua/library/specifika-formuvanna-vzaemin-miz-ditmi-doskilnogo-viku-200599.html> (дата звернення: 07.02.2024).
38. Сунцова А. С. Теории и технологии инклюзивного образования : [учеб. пособ.] / А. С. Сунцова. – Ижевск : Изд-во «Удмуртский университет», 2013. – 110 с.
39. Таран О. П., Саліонович М. О. Особливості психологічної адаптації до школи в учнів першого класу з порушеннями мовлення в умовах інклюзивного освітнього середовища. Науковий журнал Хортицької національної академії. 2021. № 1(4). С. 1-13. DOI: <https://doi.org/10.51706/2707-3076-2021-4-13> (дата звернення: 10.12.2023).
40. Таранченко О. Тенденції сучасної освіти: роль педагога у створенні ефективної інклюзивної школи // Дефектологія. Особлива дитина: навчання та виховання. – 2011. – № 1. – С. 17. URL: <https://lib.iitta.gov.ua/719179/1/> (дата звернення: 10.06.2024).
41. Управління педагогічними інноваціями в інклюзивній освіті : [навч. посіб.] / А. М. Ананьєв, С. В. Воронова, М. В. Малік, О. О. Сакалюк, М. М.

Тодорова, М. М. Торган, Н. М. Черненко [та ін.] ; за заг. наук. ред. С. К. Хаджирадєвої. – К. : Освіта України, 2014. – 244 с.

42. Философский энциклопедический словарь / гл. ред.: Л. Ф. Ильичев, П. Н. Федосеев, С. М. Ковалев, В. Г. Панов. М. : Сов. энциклопедия, 1983. 840 с.

43. Фунтікова О. Підготовка фахівця до роботи в інклюзивному середовищі закладу дошкільної освіти. *Сучасні досягнення та перспективи науки та освіти : матеріали II Міжнародної науково-практичної конференції / Міжнародний гуманітарний дослідницький центр* (Житомир, 4 жовтня 2024 р). Research Europe, 2024. С. 75-78.

44. Ціннісні орієнтації дитини у дорослому світі : навч.- метод. посібник / Т.О. Піроженко, Л.І. Соловійова та ін. К.: Видавничий Дім «Слово», 2016. 248 с.

45. Шипилов В. Перечень навыков soft-skills и их развития. URL: https://www.cfin.ru/management/people/dev_val/soft-skills.shtml (дата звернення: 07.10.2024).

46. Ячменик М., Корнус О., Браславська О., Рожі І. Особливості формування «soft-skills» у здобувачів вищої освіти в умовах педагогічного закладу вищої освіти. Збірник наукових праць Уманського державного педагогічного університету. 2022. № 2. С. 16–25. DOI: 10.31499/2307-4906.2.2022.262819.

47. Fostering the social development of children with special educational needs or disabilities (SEND) through dialogue and interaction: a literature review / A. Fernandez Villardon, et al. Social Sciences. 2020. № 9(6). DOI: <https://doi.org/10.3390/socsci9060097> (дата звернення: 15.11.2024).

48. Ridei N. Technological challenges of our time in the digitalization of the education of the future. Futurity Education. 2021. P. 1–9. URL: <https://doi.org/10.57125/fed/2022.10.11.3> (date of access: 20.05.2024).

49. Saienko V., Kurysh N., & Siliutina I. Digital competence of higher education applicants: new opportunities and challenges for future education.

Futurity Education. 2022. P. 37–46. URL: <https://doi.org/10.57125/fed/2022.10.11.23> (date of access: 20.05.2024).

50. Skakun I. Digital competencies of the teacher of the future. Futurity Education. 2021. P. 39–48. URL: <https://doi.org/10.57125/fed/2022.10.11.18> (date of access: 20.05.2024).

51. The 12th International scientific and practical conference «Innovations and prospects in modern science» (November 20-22, 2023). SSPG Publish, Stockholm, Sweden. 2023. С. 495-469. URL: https://elibrary.kubg.edu.ua/id/eprint/47792/1/R_Pavliuk_Konf_2023_FPSRSO.pdf (дата звернення: 18.01.2024).

52. The effects of inclusion on academic achievement, socioemotional development and wellbeing of children with special educational needs / N. T. Dalgaard, et al. Campbell Systematic Reviews. 2022. № 18(4). DOI: <https://doi.org/10.1002/cl2.1291> (дата звернення: 15.11.2024).

ДОДАТКИ

Плани-конспекти занять

в дошкільній освіті з використанням інноваційних конструкторів

Заняття 1

Тема: Динозаври

Вікова група: середня група (4-5 років)

Мета: розвивати дрібну моторику, розвивати творче мислення, розвивати просторове мислення, розширювати знання про динозаврів.

Матеріали:

- Інноваційний конструктор (наприклад, LEGO, K'NEX, Magna-Tiles)
- Книги та ілюстрації з динозаврами
- Музичний супровід

Хід заняття:

1. Вступ (5 хвилин)

Вітаю дітей та запитую їх, чи люблять вони динозаврів.

Показую дітям книги та ілюстрації з динозаврами.

Обговорюю різні види динозаврів, їхні розміри та особливості.

2. Дослідження конструкторів (10 хвилин)

Надаю дітям конструктори та дозволяю їм самостійно їх дослідити.

Заохочую їх торкатися, маніпулювати та з'єднувати різні деталі.

3. Будівництво динозаврів (5 хвилин)

Інструктую дітей, як побудувати простих динозаврів за допомогою конструкторів.

Допомогаю їм вибрати відповідні деталі та покроково створювати своїх динозаврів.

4. Вільне конструювання (10 хвилин)

Після того, як діти побудують простих динозаврів, дозволяю їм вільно експериментувати з конструкторами.

Заохочую їх будувати різні конструкції, натхненні динозаврами або іншими темами.

5. Презентація динозаврів (5 хвилин)

Коли діти закінчать, попрошу їх представити свої динозаврів групі. Нехай вони розкажуть, яких динозаврів вони побудували та які особливі особливості мають їхні конструкції.

6. Рухлива гра (10 хвилин)

Включаю музику та заохочую дітей рухатися, як динозаври, наприклад, ходити, бігати та ревіти. Варіюю темп і стиль музики, щоб зробити гру більш захоплюючою.

7. Заключна частина (5 хвилин)

Дякую дітям за їхню участь.

Обговорюю, як їм сподобалося використовувати інноваційні конструктори.

Заохочую їх продовжувати досліджувати та будувати з конструкторами як у дошкільному закладі, так і вдома.

Оцінювання:

- Спостерігаю за участю дітей та їхнім прогресом у конструюванні.
- Збираю приклади робіт дітей (фото їх з виробами), щоб відстежувати їхній розвиток у просторовому мисленні та творчості.
- Опитую дітей про їхній досвід використання конструкторів.

Заняття 2

Тема: Транспорт

Вікова група: старша група (5-6 років)

Мета: розвивати дрібну моторику, розвивати творче мислення, розвивати просторове мислення, розширювати знання про різні види транспорту.

Матеріали:

- Інноваційний конструктор (наприклад, LEGO, K'NEX, Magna-Tiles)
- Картинки та ілюстрації з різними видами транспорту

- Папір та олівці

Хід заняття:

1. Вступ (5 хвилин)

Привітаю дітей та запитую їх, які види транспорту вони знають.

Показую дітям картинки та ілюстрації з різними видами транспорту.

Обговорюю функції та характеристики різних видів транспорту.

2. Дослідження конструкторів (10 хвилин)

Надаю дітям конструктори та дозволяю їм самостійно їх дослідити.

Заохочую їх торкатися, маніпулювати та з'єднувати різні деталі.

3. Будівництво транспортних засобів (10 хвилин)

Інструктую дітей, як побудувати прості транспортні засоби за допомогою конструкторів.

Допомагаю їм вибрати відповідні деталі та покроково створювати свої транспортні засоби.

4. Вільне конструювання (10 хвилин)

Після того, як діти побудують прості транспортні засоби, дозволяю їм вільно експериментувати з конструкторами.

Заохочую їх будувати різні конструкції, натхненні транспортними засобами або іншими темами.

5. Презентація транспортних засобів (5 хвилин)

Коли діти закінчать, попрошу їх представити свої транспортні засоби групі.

Нехай вони розкажуть, які транспортні засоби вони побудували та які особливі особливості мають їхні конструкції.

6. Малювання транспортних засобів (10 хвилин)

Роздаю дітям папір та олівці.

Попрошу їх намалювати фантастичні транспортні засоби.

Заохочую їх додавати деталі та прикраси до своїх малюнків.

7. Заключна частина (5 хвилин)

Дякую дітям за їхню участь.

Обговорюю, як їм сподобалося використовувати інноваційні конструктори.

Заохочую їх продовжувати досліджувати та будувати з конструкторами як у дошкільному закладі, так і вдома.

Оцінювання:

- Спостерігаю за участю дітей та їхнім прогресом у конструюванні.
- Збираю приклади робіт дітей (фото їх з виробами), щоб відстежувати їхній розвиток у просторовому мисленні та творчості.
- Опитую дітей про їхній досвід використання конструкторів.

Заняття 3

Тема: Будинок мрії

Вікова група: середня група (4-5 років)

Мета: розвивати дрібну моторику, розвивати творче мислення, розвивати просторове мислення, формувати уявлення про будинок та його складові.

Матеріали:

- Інноваційний конструктор (наприклад, LEGO, K'NEX, Magna-Tiles)
- Картинки та ілюстрації з різними типами будинків
- Папір та олівці

Хід заняття:

1. Вступ (5 хвилин)

Вітаю дітей та запитую їх, де вони живуть.

Показую дітям картинки та ілюстрації з різними типами будинків.

Обговорюю різні частини будинку та їхнє призначення.

2. Дослідження конструкторів (10 хвилин)

Надаю дітям конструктори та дозволяю їм самостійно їх дослідити.

Заохочую їх торкатися, маніпулювати та з'єднувати різні деталі.

3. Будівництво будинків мрії (10 хвилин)

Інструктую дітей, як побудувати прості будинки за допомогою конструкторів.

Допомагаю їм вибрати відповідні деталі та покроково створювати свої будинки.

4. Вільне конструювання (10 хвилин)

Після того, як діти побудують прості будинки, дозволю їм вільно експериментувати з конструкторами.

Заохочую їх будувати різні конструкції, натхненні будинками або іншими темами.

5. Презентація будинків мрії (5 хвилин)

Коли діти закінчать, попрошу їх представити свої будинки мрії групі. Нехай вони розкажуть про те, які особливі особливості мають їхні будинки та як вони їх створювали.

6. Малювання будинків мрії (10 хвилин)

Роздам дітям папір та олівці та опрошу їх намалювати будинки мрії.

Заохочую їх додавати деталі та прикраси до своїх малюнків.

7. Заключна частина (5 хвилин)

Дякую дітям за їхню участь.

Обговорюю, як їм сподобалося використовувати інноваційні конструктори.

Заохочую їх продовжувати досліджувати та будувати з конструкторами як у дошкільному закладі, так і вдома.

Оцінювання:

- Спостерігаю за участю дітей та їхнім прогресом у конструюванні.
- Збираю приклади робіт дітей (фото їх з виробами), щоб відстежувати їхній розвиток у просторовому мисленні та творчості.
- Опитую дітей про їхній досвід використання конструкторів.

Заняття 4

Тема: Навчаємося через гру: конструювання та уява.

Вікова група: старша група (5-6 років)

Мета: розвивати навички конструювання, уяву та креативне мислення у дітей за допомогою інноваційних конструкторів.

Матеріали: інноваційні конструктори за вибором, такі як:

- LEGO Education WeDo 2.0
- K'NEX Education
- Magformers
- Strawbees

Хід заняття:

1. Вступ (5 хвилин):

Вітаю дітей і коротко розкажіть про конструювання та уяву.

Представляю інноваційні конструктори, які будуть використовуватися під час заняття.

2. Заняття з конструювання та уяви (25 хвилин):

Об'єдную дітей у невеликі групи. Кожній групі запропоную завдання з конструювання та уяви, наприклад:

- LEGO Education WeDo 2.0: побудувати та запрограмувати модель тварини або транспортного засобу.
- K'NEX Education: побудувати міст або вежу, яка відповідає певним критеріям.
- Magformers: створити тривимірну скульптуру або будівлю.
- Strawbees: побудувати конструкцію, яка використовує соломинки та з'єднувачі.

Надаю підтримку та вказівки під час роботи дітей над завданнями.

3. Рефлексія та обмін (5 хвилин):

Попрошу кожну групу поділитися своїми конструкціями та розповісти про те, як вони використовували свою уяву.

Обговорю, які навички були задіяні під час діяльності.

Заохочу дітей ставити запитання та ділитися своїми ідеями.

Диференціація:

Щоб адаптувати заняття до потреб і інтересів дітей можна:

- Надавати різноманітні рівні складності для різних завдань.

- Запропонувати підказки та підтримку дітям, яким потрібна додаткова допомога.
- Обговорити попередні знання та досвід дітей, щоб спланувати відповідні завдання.

Оцінювання:

Можна оцінити прогрес дітей під час заняття, спостерігаючи за їх:

- Здатністю використовувати інноваційні конструктори для створення конструкцій.
- Навичками уяви та креативного мислення.
- Навичками співпраці та спілкування під час роботи в групах.

Для такого заняття можна вибрати будь-які інноваційні конструктори, які відповідають цілям і ресурсам. Конкретні завдання можна адаптувати відповідно до можливостей і інтересів дітей.

Заняття 5

Тема: Навчаємося через гру: просторова орієнтація та рухова активність.

Вікова група: старша група (5-6 років)

Мета: розвивати навички просторової орієнтації та рухову активність у дітей за допомогою освітніх іграшок та інноваційних конструкторів.

Матеріали: освітні іграшки та інноваційні конструктори:

- LEGO Education WeDo 2.0
- Cubetto
- KUMON Робочі зошити з математики
- Magformers
- Bee-Bot
- Bilibo

Хід заняття:

1. Вступ (5 хвилин):

Вітаю дітей і коротко розкажую про просторову орієнтацію та рухову активність.

Представляю освітні іграшки та інноваційні конструктори, які будуть використовуватися під час заняття.

2. Заняття з просторової орієнтації та рухової активності (25 хвилин):

Об'єдную дітей у невеликі групи.

Кожній групі пропоную завдання з просторової орієнтації або рухової активності, наприклад:

- LEGO Education WeDo 2.0: побудувати і запрограмувати модель транспортного засобу, який може рухатися по певному маршруту.
- Cubetto: запрограмувати Cubetto, щоб він виконав послідовність рухів по кімнаті.
- KUMON Робочі зошити з математики: використовувати робочі зошити для практики навичок просторової орієнтації, наприклад, розпізнавання фігур і напрямків.
- Magformers: створити тривимірні моделі різних форм і об'єктів.
- Bee-Bot: запрограмувати Bee-Bot, щоб він переміщував Bilibo по кімнаті, слідуючи певній послідовності.
- Bilibo: використовувати Bilibo для різноманітних рухових активностей, таких як катання, стрибки та гойдання.

Надаю підтримку та вказівки під час роботи дітей над завданнями.

3. Рефлексія та обмін (5 хвилин):

Попрошу кожну групу поділитися своїми проектами або результатами.

Обговорю, які навички були задіяні під час діяльності.

Заохочу дітей ставити запитання та ділитися своїми ідеями.

Диференціація:

Щоб адаптувати заняття до потреб і інтересів дітей, можна:

- Надавати різноманітні рівні складності для різних завдань.

- Запропонувати підказки та підтримку дітям, яким потрібна додаткова допомога.
- Обговорити попередні знання та досвід дітей, щоб спланувати відповідні завдання.

Оцінювання:

Можна оцінити прогрес дітей під час заняття, спостерігаючи за їх:

- Здатністю виконувати завдання з просторової орієнтації та рухової активності.
- Навичками співпраці та спілкування під час роботи в групах.
- Здатністю застосовувати свої знання та навички на практиці.

Примітка:

Можна вибрати будь-які освітні іграшки та інноваційні конструктори зі списку, які відповідають цілям і ресурсам. Конкретні завдання можна адаптувати відповідно до можливостей і інтересів дітей.

Заняття 6

Тема: Навчаємося через гру: STEM-виклики

Вікова група: середня група (4-5 років)

Мета: розвивати навички STEM (наука, технологія, інженерія, математика) у дітей за допомогою освітніх іграшок.

Матеріали: освітні іграшки та інноваційні конструктори:

- LEGO Education
- Cubetto
- Magformers

Хід заняття:

1. Вступ (5 хвилин):

Вітаю дітей і коротко розказую про STEM.

Представляю освітні іграшки, які будуть використовуватися під час заняття.

2. STEM-виклики (25 хвилин):

Об'єдную дітей у невеликі групи.

Даю кожній групі STEM-виклик, наприклад:

- LEGO Education: побудувати найвищу вежу.
- Cubetto: програмувати Cubetto, щоб він пройшов лабіринт.
- Magformers: створити тривимірну модель тварини.

Надаю підтримку та вказівки під час роботи дітей над викликами.

3. Рефлексія та обмін (5 хвилин):

Попрошу кожную групу поділитися своїм рішенням STEM-виклику.

Обговорю, які навички STEM були задіяні під час діяльності.

Заохочу дітей ставити запитання та ділитися своїми ідеями.

Диференціація:

Щоб адаптувати заняття до потреб і інтересів дітей, можна:

- Надавати різноманітні рівні складності для різних STEM-викликів.
- Запропонувати підказки та підтримку дітям, яким потрібна додаткова допомога.
- Обговорити попередні знання та досвід дітей, щоб спланувати відповідні виклики.

Оцінювання:

Можна оцінити прогрес дітей під час заняття, спостерігаючи за їх:

- Здатністю вирішувати STEM-виклики.
- Навичками співпраці та спілкування під час роботи в групах.
- Здатністю застосовувати свої знання та навички STEM на практиці.

Примітка:

Можна вибрати будь-які освітні іграшки зі списку, які відповідають цілям і ресурсам. Конкретні STEM-виклики можна адаптувати відповідно до можливостей і інтересів дітей.